

**MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİMDALI**

**TAŞIMALI İLKÖĞRETİM UYGULAMASININ GENEL DURUMU
VE DEĞERLENDİRİLMESİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YASİN ÜLKER

PROF. DR. AHMET DUMAN

AĞUSTOS, 2009

MUĞLA

**MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİMDALI**

**TAŞIMALI İLKÖĞRETİM UYGULAMASININ GENEL DURUMU
VE DEĞERLENDİRİLMESİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)**

YASİN ÜLKER

Sosyal Bilimler Enstitüsünce

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 23.09/2009

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 26.08/2009

Tez Danışmanı : PROF. DR. AHMET DUMAN

Jüri Üyesi : YRD. DOÇ. DR. AYNUR BİLİR

Jüri Üyesi : DOÇ. DR. RUHİ SARPKAYA

Enstitü Müdürü: PROF. DR. NURGÜN OKTİK

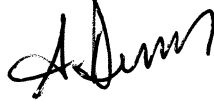
AĞUSTOS, 2009

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 27.05.2009 tarih ve 4574 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 25/4 maddesine göre, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Yasin ÜLKER'in "Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi (Muğla İli Örneği)" adlı tezini incelemiş ve aday 26.08.2009 tarihinde saat 13:50 da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 50. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin *Kabul*..... olduğuna *oy birliği* ile karar verildi.

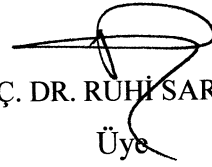
PROF. DR. AHMET DUMAN

Tez Danışmanı

YRD. DOÇ. DR. AYNUR BİLİR

Üye

DOÇ. DR. RUHİ SARP KAYA

Üye

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Taşımah İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi (Muğla İli Örneği)**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

23.09.2009

Yasın ÜLKER

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı: ÜLKER

Adı : Yasin

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe : “Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi (Muğla İli Örneği)”

Y. Dil : “General Situation and Evaluation of School Transportation Practice (Case of Muğla Province).”

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

●

○

○

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Üniversitesi

Fakülte : Eğitim Fakültesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : Duman Ahmet

Ünvanı : Profesör Doktor

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI:104+XII

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. “Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi (Muğla İli Örneği)”

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELEER:

1. Taşımali İlköğretim Uygulaması
2. Taşıma Merkezi Okul
3. Öğrencisi Taşınan Okul
4. Taşıma Servis Aracı
5. İlköğretim Okulu Yöneticisi

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELEER:

1. Primary School Busing Practice
2. Central School for Busing
3. School with Transported Students
4. Transportation Vehicle
5. Primary School Principal

- 1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum
- 2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir
- 3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir

Yazarın İmzası :

Tarih : 23.09.2009

ÖZET**TAŞIMALI İLKÖĞRETİM UYGULAMASININ GENEL DURUMU
VE DEĞERLENDİRİLMESİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)****ÜLKER, Yasin****Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi****Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı****Tez Danışmanı: Prof.Dr. Ahmet DUMAN****Ağustos 2009, 104 + XII Sayfa**

Bu araştırmanın amacı Muğla İli'ndeki taşımali ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesine ilişkin, taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin saptanmasıdır. Tarama modelindeki araştırmanın evrenini, 2007–2008 eğitim öğretim yılında Muğla İl genelinde görev yapan taşıma merkezi ilköğretim okullarının yöneticileri oluşturmaktadır. Evrenden örneklem alınmamıştır. Araştırmada Muğla il genelinde taşıma merkezi ilköğretim okullarında görev yapan 270 okul yöneticisine anket uygulanmıştır. Yöneticilerden 255 adet anket toplanmıştır.

Verilerin toplanması aşamasında taşımali ilköğretim uygulamasına ilişkin alanyazın taranmış, ilgili kavramlar incelenmiş ve bunlar birer soru ifadesine dönüştürülerek anket maddeleri oluşturulmuştur. Verilerin analizi frekans(f), yüzde(%), aritmetik ortalama, standart sapma, Kruskal Wallis Testi, Mann-Whitney U-testi, t-testi ve tek yönlü varyans analizi çözümleme teknikleri kullanılarak SPSS programında çözümlenmiştir.

Araştırmanın sonucunda özetle şu bulgulara ulaşılmıştır: (1) Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri büyük ölçüde taşıma merkezi ilköğretim okullarının bulunduğu yerin ulaşımının kolay olduğunu düşünmektedir. Taşıma merkezi ilköğretim okulu müdür ve müdür yardımcılarının taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. (2) Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri servis araçlarının büyük ölçüde belirlenen güzergâhları takip ettiğini belirtmektedir. Taşıma merkezi ilköğretim

okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. (3) Taşıma merkezi ilköğretim okul yöneticileri büyük ölçüde yemek dağıtımını ile her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel olduğunu belirtmektedir. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. 11–15 yıl kıdem aralığındaki yöneticiler yemek hizmetlerinin çok az yeterli olduğunu belirtirken diğer kıdem gruplarındaki yöneticiler yemek hizmetlerinin kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir. (4) Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri taşınmalı öğrencilerin velilerinin toplantılara düzenli katılmada büyük ölçüde sorunlar yaşamakta olduğu görüşündedirler. İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

ABSTRACT
GENERAL SITUATION AND EVALUATION OF SCHOOL
TRANSPORTATION PRACTICE (CASE OF MUĞLA PROVINCE).

ÜLKER, Yasin

Master's of Art Thesis, Department of Educational Sciences
Educational Administration, Supervision , Planning and Economics

Thesis Supervisor: Prof.Dr.Ahmet DUMAN

August 2009, 104+XII Pages

The main aim of this research is to find out the views of transported primary schools' principals in Muğla province about the general situation and evaluation of transported schools. This is a descriptive survey and the population of the research consisted of principals working in transported primary schools in Muğla province in the academic year of 2007-2008. The sample was not taken out. In the study the questionnaire was applied to 270 principals of transported primary schools. 255 questionnaires were returned.

At the phase of data gathering, literature related to transported primary school has been reviewed, related aspects have been examined and questionnaire items have been constituted by transforming these reviews into question sentences. While questionnaire items were constituted. The data were analyzed by using frequencies(f), percentages(%), arithmetic means, standart deviations, Kruskal Wallis test, Mann Whitney-U test, t-test and One Way ANOVA through SPSS 14.00 program package on a computer.

At the end of the study, in short, these findings were obtained: (1) The principals of transported primary schools largely state that the transportation to the places where the transported schools are situated is easy. There is no significant difference in the opinions of transported primary school principals and vice-principals related to physical condition of transported primary schools. (2) The principals of central transported primary schools largely express that transportation vehicles follow the routes determined before. There is no significant difference in

the opinions of transported primary school principals related to transportation condition of the primary schools. (3) The principals of transported primary schools largely state that employees in charge of food delivery are available everyday. There is a significant difference in the opinions of transported primary school principals related to food condition of transported primary schools in terms of professional experience. The principals having 11-15 year professional experience express that the food services are very little adequate while others express that the food services are partially adequate. (4) The principals of transported primary schools largely have the opinion that the guardians of the transported students have problems with the attendance at the meetings regularly. There is no significant difference in the opinions of transported primary school principals related to educational condition of transported primary schools.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLolar.....	VIII
ÖNSÖZ.....	XI
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	
.1	
1.1.Problem.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	14
1.3.Araştırmanın Önemi.....	15
1.4.Sınırlılıklar.....	16
1.5.Tanımlar.....	16
BÖLÜM II.....	17
İLGİLİ ALAN YAZIN.....	17
2.1.Cumhuriyet Döneminde İlköğretim	17
2.2.1950'den Sonra İlköğretim.....	18
2.3.Günümüzde İlköğretim.....	19
2.4.İlköğretim Okullarında Fiziki Durum.....	20
2.5. Eğitim Hakkı.....	22
2.6. Fırsat Eşitliği.....	23
2.6.1. Fırsat Eşitliği Kapsamında İlköğretim Okul Türleri.....	24
2.6.1.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okulu.....	25
2.6.1.2.Pansiyonlu İlköğretim Okulu.....	25
2.6.1.3. Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu.....	25
2.7.Taşınmalı İlköğretim Uygulaması.....	25
2.7.1.Taşınmalı İlköğretimin Uygulamasının Yasal Dayanakları.....	26
2.7.2.Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Gereçekleri.....	27

2.7.3. Taşımali İlköğretimde Taşıma ve Yemek Harcamaları.....	27
2.7.4.Öğrencisi Taşınacak Okulun Veya Yerleşim	
Biriminin Özellikleri.....	28
2.7.5. Taşıma Merkezi İlköğretim Okullarının Özellikleri.....	28
2.7.6. Taşımali İlköğretim Uygulamasının Yararları.....	28
2.7.6 1. Eğitim-Öğretim Yönünden Yararları.....	29
2.7.6.2. Sosyal ve Kültürel Yönden Yararları.....	29
2.7.6. 3. Ekonomik Yönden Yararları.....	29
2.8. Taşımali İlköğretim Uygulamasına İlişkin Getirilen Eleştiriler.....	30
2.9. Muğla İlinde Taşımali İlköğretimin Genel Durumu.....	33
2.9. İlgili Araştırmalar.....	34
2.10.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	34
2.10.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	43
BÖLÜM III.....	46
YÖNTEM.....	46
3.1.Araştırmanın Modeli.....	46
3.2.Evren ve Örneklem.....	46
3.3.Veritoplama Aracının Geliştirilmesi.....	47
3.4.Verilerin Çözümlemesi.....	54
BÖLÜM IV.....	55
BULGULAR VE YORUM.....	55
4.1.Demografik Özellikler.....	55
4.2. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin	
Görüşleri.....	59
4.3. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin	
Görüşleri.....	64
4.4. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin	
Görüşleri.....	70

4.5. Taşımalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşleri.....	76
BÖLÜM V.....	82
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
5.1.Sonuçlar.....	82
5.1.1. Taşımalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Durumla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar.....	82
5.1.2.Taşımalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar.....	83
5.1.3. Taşımalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar.....	84
5.1.4. Taşımalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar.....	86
5.2.Öneriler.....	87
KAYNAKÇA.....	89
EKLER.....	95
EK 1: Taşımalı İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi Anketi.....	95
EK 2: Araştırma Örneklemine Alınan Taşıma Merkezi İlköğretim Okullarının Listesi ve Geri Dönen Geçerli Anket Sayıları.....	98
EK 3: Taşıma Merkezi İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Yanıtlar.....	102
EK 4: Araştırma İzin Belgesi.....	103
EK 5: Özgeçmiş.....	104

TABLolar**Sayfa No**

Tablo 1: Taşımalı İlköğretim Yıllara Göre Gelişimi.....	12
Tablo 2: Muğla İli 2007/2008 Eğitim-Öğretim Yılında Taşımalı İlköğretimle İlgili Sayısal Veriler.....	33
Tablo 3: Ön uygulama yapılan ilköğretim okulu ve yönetici sayıları.....	47
Tablo 4: Fiziki Durum Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları.....	50
Tablo 5: Taşıma Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları.....	51
Tablo 6: Yemek Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları.....	52
Tablo 7: Eğitim-Öğretim Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları.....	53
Tablo 8: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	55
Tablo 9: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.....	56
Tablo 10: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Unvana Göre Dağılımı.....	56
Tablo 11: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Kıdemlere Göre Dağılımı.....	57
Tablo 12: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşımalı Eğitimle İlgili Bir Eğitim Programına Katılımlarına Göre Dağılımı.....	57
Tablo 13: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yerleşim Birimine Göre Dağılımı.....	58
Tablo 14: Fiziki Duruma İlişkin Yönetici Görüşleri	59

Tablo 15: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	60
Tablo 16: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	61
Tablo 17: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Unvana Göre T-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 18: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Varyans Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 19: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	63
Tablo 20: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	63
Tablo 21: Taşıma Durumuna İlişkin Yönetici Görüşleri.....	64
Tablo 22: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	65
Tablo 23: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	66
Tablo 24: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Unvana Göre T-Testi Sonuçları.....	67
Tablo 25: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi Sonuçları	67
Tablo 26: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	68

Tablo 27: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	69
Tablo 28: Yemek Durumuna İlişkin Yönetici Görüşleri.....	70
Tablo 29: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	71
Tablo 30: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	72
Tablo 31: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Unvana Göre T-Testi Sonuçları.....	72
Tablo 32: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	73
Tablo 33: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	74
Tablo 34: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	75
Tablo 35: Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Yönetici Görüşleri.....	76
Tablo 36: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	77
Tablo 37 : İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	78
Tablo 38 : İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Unvana Göre T-Testi Sonuçları.....	78

Tablo 39 : İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	
Sonuçları	79
Tablo 40: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları.....	80
Tablo 41: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	81

ÖNSÖZ

Bu çalışma ile Muğla İli Taşıma Merkezi İlköğretim Okullarında görev yapan okul yöneticilerinin, taşınalı ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Yüksek lisans ders döneminde ve araştırmanın başlangıcından bitimine kadar ilgi ve desteğini gördüğüm, yapmış olduğu katkı ve göstermiş olduğu ilgiden dolayı tez danışmanın Prof. Dr. Ahmet DUMAN'a, ilgi ve yardımlarını her zaman içtenlikle gösteren hocalarım Yrd. Doç. Dr. Aynur BİLİR ve Yrd. Doç. Dr. Baki ŞAHİN'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Beni yüksek lisans öğrenimi görmem için yüreklendiren ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen İlköğretim Müfettişi Tuncer FİDAN'a, manevi destekleri ile hep yanımda olan, tüm sevgi ve özverilerini gösteren aileme en içten teşekkürlerimi sunarım.

Muğla, Ağustos 2009

Yasin ÜLKER

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Günümüzde toplumların kalkınmasında, üretkenliğinin ve gelişmişliğinin artmasında en önemli etkenlerden biri, eğitimidir. İnsanın öncelikle çevresine, içinde yaşadığı toplum ve zamana uyabilmesi yaşamın değişen yönlerini kabullenebilmesi; kendinde var olan cevherleri açığa çıkarabilmesi ve bu cevherleri besleyebilmesi eğitimle mümkün olur. Eğitim, insanın içindeki gizil gücü güncelliğe çevirebileceği ortamı hazırlar. Çünkü insanın potansiyelinin alt ve üst sınırı içinde hangi düzeye ulaşacağını ortam belirler (Bilir, 2006:2).

Tonguç (2004:21)'a göre bir insanın yavrusuna veya başka bir insana ilkel bilgileri öğretmeye başladığı günden itibaren, dar manasıyla ilköğretim işine girilmiştir. Devletin, kendine sadık yurttaşlar yetiştirme isteği, eğitim süresinin bir kesimini, yurttaşlar için zorunlu yapmasına yol açmıştır. Zorunlu öğrenim, devletin, her yurttaşı belli bir süre devlet okullarında eğitime yetkisidir (Başaran, 2006:25).

İlköğretim; örgün eğitimin öncelikle toplumun tüm üyelerinde bulunmasını istediği bilgi, beceri ve tutumlarını kapsayan genel eğitimin bir bölümüdür. Programı yönünden orta ve yüksek öğretime göre daha geneldir ve öğrencilerini seçerek almaz (Öncül, 2000:607). İlköğretim 6-14 yaş grubundaki öğrencilere temel beceri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim dönemine hazırlayan bir eğitim devresidir (Erden, 1998:174). Çınar (2008:1)'a göre ilköğretim; kadın erkek tüm yurttaşların ulusal amaçlara uygun olarak beden, zihin, duygu ve ahlâk bakımından gelişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretim aşamasıdır.

222 sayılı "İlköğretim ve Eğitim" yasasına göre ilköğretim, 6-14 yaş grubundaki tüm yurttaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasızdır. Çınar (2008:1)'a göre parasız olmasının nedeni, temel bir insan hakkı olmasının yanı sıra, ilköğretimin toplumsal yararının diğer öğretim kademelerinden fazla olmasıdır.

Zorunlu olmasının altında yatan neden ise; toplumun üyeliğine hazırlanan tüm bireylerin bilmesi gereken asgari bilgi, tutum, beceri ve davranışların kazandırılması gereğidir. Ayrıca kalkınmak için toplumun zekâ ve yetenek potansiyelinden yararlanmak gerekir. Tüm bireylerin ilköğretimden geçirilmesi, toplumun bir zenginlik kaynağı olan bu üstün zekâ ve yeteneklerin saptanmasını da sağlayacağından, tüm yurttaşların bu eğitimden geçirilmeleri hem birey hem de toplum açısından zorunludur.

İlköğretim sadece ortaöğretime öğrenci hazırlayan bir öğrenim basamağı değildir. Aynı zamanda bireyi yaşama hazırlar. Birey ilköğretimden sonra eğitimine devam etmeyebilir. Öyleyse, ilköğretim bir yurttaşın tek başına yaşamını sürdürebilmesi, mutlu olabilmesi, hatta toplumsal kalkınmaya katkıda bulunabilmesi için bilmesi gerekenlerin öğrenildiği/öğretildiği bir öğrenim basamağıdır (Çınar, 2008:2).

Ülkelerin sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri ilköğretimin yapılanmasında önemli belirleyiciler arasında temel ölçütler olmuştur. Türkiye’de eğitim politikalarının belirlenmesinde, belirlenen bu ölçütlerin ve en önemlisi devletin temel niteliklerinin, her Türk çocuğuna kazandırılması düşüncesi önemli yer tutar. Devletin temel niteliklerine uygun insan yetiştirilmesi ve laik devlet yapısının oluşturulması amacıyla zorunlu ilköğretimin süresinde ve programlarında önemli değişiklikler yapılmıştır (Gelişli, 2005:27).

Bu nedenle, dünya devletlerinin birçoğu, gelişme ve kalkınmaya yönelik politikalarında eğitim konusuna önemle eğilmekte; özellikle temel eğitimi yurttaşlarına zorunlu kılmakta ve eğitim süresinin arttırılmasına yönelik çabaları sürekli gündemde tutmaktadır. Günümüz dünyasında, birçok ülkede zorunlu eğitim, 8 -12 yıl arasında değişen sürelerle ulaşmıştır (Başar, 2003:1). Cumhuriyetle birlikte yurt çapında zorunlu eğitim seferberlikleri başlatılmış ve ilköğretim alanında özellikle Köy Enstitüleri atılımıyla önemli gelişmeler sağlanmış ama bu yeterli olmamıştır. Ülke ekonomisi için belirlenen hedeflere uygun olarak, artan nüfusun

getirdiği gereksinimleri karşılamak için; değişen ekonomik, sosyal ve teknolojik koşullara paralel bir biçimde eğitiminde yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminde örgün eğitimin ilk basamağını oluşturan ilköğretim, yurttaşın hayatta karşılaştığı, karşılaşacağı kişisel ve toplumsal problemleri çözmeye; toplumun değerlerine, problemlerine uyum sağlamada; üretken tutumlu olmada temel yeterlilikleri, alışkanlıkları kazandıran bir eğitimidir (Koç, 2000:15).

Ulusal kalkınmanın sağlanması ve toplumsal yapının geliştirilmesinde, ilköğretimin amaç ve işlevlerinin nitelikli bir şekilde gerçekleştirilmesi belirleyici bir rol oynamaktadır. İlköğretimde bireye kazandırılan bilgi, beceri ve davranışlar hem bireyin kişiliğini şekillendirmekte, hem de bir genel kültür dokusu oluşturarak bireyin gelecekteki yaşamına yön vermektedir. Bu yönüyle ilköğretim çok önemli bir işleve sahiptir (Gürkan ve Gökçe, 1999:36).

İlköğretim, toplumun temel kültürünü geliştirir. Yeniliklerin yurt ölçüsünde yayılması ve demokratik düzenlemeler için ilköğretim bir güç kaynağıdır. Siyasal, sosyal ve ekonomik sorunların asıl çözüm yeri ilköğretim tabanıdır. Orada kazandırılan temel bilgi, görüş, beceri ve tutumlar insanlara hayatları boyunca eşlik eder (Fidan ve Baykul, 1994:12).

İlköğretim, toplumun milli olarak değerlerini, ideallerini ve duygularını işleyen, geliştiren en etkili güç ve araçtır. Toplumda, millet olmanın en önemli unsurları olarak fertler arasında duygu ve düşünce birliğinin oluşturulması yanında; toplum düzeni ve kanunlara saygı, insanlara sevgi, vatana tutku ve vatan uğruna fedakarlıklara katlanma duygusunun, düşüncesinin ve bilincinin kazandırılıp pekiştirilmesi de ilköğretimin görevidir. Vatandaşlık hak ve sorumluluklarının, demokrasinin erdemleri ve yüceliği kavramlarıyla kaynaştırılarak davranışa dönüştürülmesi ise, ilköğretimin asıl görevidir. Başka bir deyişle ilköğretim hem

insan, hem vatandaş, hem de iş hayatına sevgi ve ilgi uyandırma kaynağıdır (Akyol, 1991:36, Akt. Recepoğlu, 2006:26).

İlköğretim vatandaşlara, bireysel gelişme, ekonomik gelişme, toplumsal ilişkiler ve yurttaşlık bilinci gibi yaşamın tüm evrelerine ait temel bilgi ve becerileri kazandırmaya çalışmalıdır. Ancak bu becerilerin kazandırılmasında ilköğretimde %100 okullaşmanın sağlanamaması, okulların alt yapı ve donanım eksiklerinin giderilememesi, ilköğretime ayrılan kaynakların yetersiz olması, ilköğretim okullarının üç, beş ve sekiz sınıflı ilköğretim okulları gibi sınıflandırılmasından dolayı öğrencilerin eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden yeterince yararlanamaması gibi etkenlerin neden olduğu söylenebilir.

Özellikle eğitim olanaklarının sınırlı ve ilköğretimden sonra örgün eğitimi terk etme oranının yüksek olduğu az gelişmiş ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, toplumdaki bireylerin en azından temel bilgi ve becerilerle donatılmış hale getirilmesi açısından ilköğretim kademesinin eğitim içinde ayrı bir önemi vardır. Bu özelliklere sahip ülkelerde ilköğretimin temel işlevi çocuğu hayata hazırlamak olduğu için, öğrencilere temel bilgi ve beceriler kazandırıldıktan sonra, ikinci kademe de onları mesleğe hazırlamak gerekmektedir (Erden, 1998:175).

Bütün bunlardan ötürü bir ulusun bağımsızlığı ve gönenci, o ulusun geleceğini emanet edeceği yetişen kuşakları eğitmeye verdiği öneme bağlıdır. Çocuklarını var olan ve gelecek çağın bilgisi ile donatamayan ulusların kalkınmaları, hatta varlıklarını sürdürmeleri olanaksızdır. Öyleyse nefes almak, yemek, içmek birey için ne kadar yaşamsal öneme sahipse, çocukların ve gençlerin eğitilmeleri de bir ulus için o kadar yaşamsaldır (Çınar, 2008:3).

Ülkemiz açısından ilköğretimde istenilen seviyeye ulaşamamasında küçük yerleşim birimlerinin çok ve dağınık oluşunun rolü büyüktür. Bu durum ise eğitim ve öğretim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını güçleştirmektedir. Nüfusu az ve

dağınık olan yerleşim birimlerine eğitim hizmetlerinin (okul bina ve tesisler, öğretmen, araç, gereç gibi) götürülmesi eğitim ekonomisi açısından pahalı olmakta, maliyeti azaltma çabaları da hizmetin niteliğinin düşmesine sebep olmaktadır (Özkan, 1997:4).

İlköğretimin tanımı, kapsamı, süresi, öğretim şekli, öğretim görevlileri, devam durumu, okulların arsa ve arazi işleri, yapım ve donatım işleri, ilköğretim gelir-giderleri ve planlama işleri kanun hükmüyle tespit edilmekle bu eğitim kademesinin fazla olması hasebiyle Türk Eğitim Sistemi içinde temel basamağı oluşturduğunu ortaya koymaktadır (Türk, 1999:112-113).

Türkiye’de, beş yıllık kalkınma planları ve Milli Eğitim Şuraları’nda belirlenen hedefler ve getirilen önerilere rağmen ilköğretimin fonksiyonel görevini yerine getirebilmesi için gereken yapısal ve yönetsel şartlar yeterince yerine getirilememiştir. Kırsal kesimde bu yetersizlik had safhadadır. Bu kademedeki öğretmen istihdamından okul binalarının yapısına, ders-araç gereçlerinden programların geliştirilmesine değin bir planlamanın olmadığı gözlenmektedir (Altunsaray, 1996:1).

Günümüz şartlarının karmaşıklığı, teknolojideki gelişmeler, içinde bulunduğumuz yüzyılın giderek artan problemlerini aşmak ve diğer ülkelerin yetiştirdiği son bilgilerle donanımlı bireylerle uyum sağlayabilecek nesiller yetiştirmek için beş yıllık sürede alınacak bir eğitimin yeterli olmadığı gerçektir (Mert, 1999:15). Türkiye’de ise, beş yıl olan zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkarılmasına yönelik çabalar 35 yılı aşkın süredir devam etmesi ve yasal metinlerde yer almasına karşın, ancak 1997 yılında uygulamaya konulabilmiştir (Başar, 2003:1).

16.06.1993 tarih ve 2842 sayılı yasa ile MEB Temel Eğitim Kanunu’nda geçen "temel eğitim" deyimini "ilköğretim" olarak değiştirilmiştir. 16.08.1997 tarih ve 4306 sayılı kanununun 24. maddesine göre ilköğretim kurumları sekiz yıllık kesintisiz

zorunlu eğitime dönüştürülmüştür. Bu yeniden yapılanma ilköğretim kurumlarının öğrenci, personel sayısı, iş yükü, yönetimin yetki ve sorumluluklarını artırmış ve yönetimi etkilemiştir.

Türkiye’de ilköğretim uzun yıllar 5 yıl olarak düzenlenmiştir. 1997 yılında 4306 sayılı yasa ile bu süre 8 yıla çıkarılmıştır. "Zorunlu eğitim," bir ülkede, çocukların ve gençlerin yasal olarak devam etmekle yükümlü oldukları öğrenim süresini ve yaş grubunu ifade eder. 1948’den günümüze İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi başlangıç düzeyinde bir eğitimi (ilköğretim veya temel eğitim) herkes için zorunlu eğitim (hak) olarak ele almış, devletlere de bunu sağlama yükümlülüğünü vermiştir (Kavak, 2007:69).

Ülkemizde sekiz yıllık zorunlu eğitime geçiş büyük tartışmalara neden olmuştur. Duman (1997:69)’a göre sekiz yıllık zorunlu eğitim tartışmaları 1950’lere kadar dayanmakta olup, günümüzdeki tartışmaların farklı bir ekseninde ele alınması gerekmektedir. Bunlara başlıklar halinde bakılacak olursa;

(a) Sekiz yıllık zorunlu eğitim tartışmalarında “eğitimin siyasete bulaştırıldığı” söylemi. Oysa eğitim siyasete bulaşmaz, zaten siyasal bir olgudur. **(b)** Sekiz yıllık ilköğretime kimlerin ne zaman, nasıl ve niçin destek verdiği ya da karşı olduğu, **(c)** Tartışılmaya 1950’lerde başlanan 1973 yılında yasalaşan sekiz yıllık ilköğretimin geçen bunca zamana kadar niçin uygulamaya konulmadığı, **(d)** Sekiz yıllık eğitim tartışmaları sırasında yalan-yanlış bilgilerle halkta sekiz yıllık ilköğretime karşı bir tutum oluşturabilmek için görsel-işitsel ve yazılı kitle iletişim araçlarının fütursuzca kullanıldığı, **(e)** Sekiz yıllık ilköğretimin yasalaşmasına karşı yapılan izinsiz gösterilerde kolluk kuvvetlerinin gösterileri dağıtmak yerine medya mensuplarına karşı takındıkları saldırgan tavrın anlaşılabilirliği, konularının öne çıktığı görülmektedir. Sayılan sebepler sekiz yıllık eğitimin Türkiye’de uygulamaya konulmasının ne kadar zorlu bir süreçten geçtiğini ortaya koymaktadır.

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretime geçilmesi toplumun yaşam standartlarının yükselmesinde, çağın gerektirdiği en son bilgiyi kullanmada, kültürel değerler kazandırmada ve var olanı yaşatmada önemli bir gelişmedir. İçinde bulunduğumuz yüzyılın problemlerini anlayan, yorumlayan ve bunlara çözüm üreten bireyler yetiştirmek açısından büyük katkısı olacaktır (Mert, 1999:15).

Sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilmesinin ardından, “*Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi*” ile ilköğretimde %100 okullaşma oranına ulaşılması, birleştirilmiş sınıflarda aşamalı olarak öğretime son verilmesi, sınıf mevcutlarınının 30’a indirilmesi, ilköğretimde niteliğin yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu hedeflere ilişkin politikalar belirlenmiş, gerekli planlamalar yapılmıştır (Kavak, 2007:113).

Anayasamızın 42. maddesinde: “*Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.*” hükmü yer almıştır. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” bölümünün “Fırsat ve İmkân Eşitliği” başlıklı 8. maddesinde ise “*Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır.*” denilmektedir.

İlköğretimin sekiz yıl kesintisiz zorunlu olması 10. Milli Eğitim Şurası'ndan başlayıp 15. Milli Eğitim Şurası'na uzanan bir süreçte akademik olarak tartışılıp 1971-1972 eğitim-öğretim yılında da pilot uygulaması başlatıldı (MEB, 1997: 3). Bu ilk pilot uygulama bir müddet terk edilse de 1981-1982 öğretim yılında bu uygulamaya tekrar devam edildi (Aşıcı, 1994: 41, Akt. Arı, 2003:104).

Türkiye’de ilköğretimin sekiz yıla çıkmasıyla birlikte derslik, öğretmen, araç ve gereç gereksiniminin artması, bu gereksinimlerin kısa ve orta vadede giderilmesinin çok zor olması taşımalı eğitimin uygulanmasını bir gereklilik haline getirmiştir. Ayrıca kom, mezra, mahalle ya da köy gibi yerleşim birimlerinin dağınıklığı, aralarındaki mesafenin öğrencilerin yürüyerek gelip gitmelerine engel olması, bu tür yerleşim yerlerinin hızla göç vermesi ve aile planlaması gibi sebeplerin de öğrenci sayısının azalmasına yol açtığı ve taşımalı ilköğretimin yaygınlaşmasında etkili olduğu söylenebilir.

Ülkemizde önceden zorunlu eğitimin beş yıl olması nedeniyle köy ve köy altı yerleşim birimlerindeki okulların planlanması günün ihtiyaçlarına göre yapılmıştır. Bu planlama, söz konusu yerleşim birimlerinin demografik özelliklerine göre birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulu, üç ya da beş sınıflı ilköğretim okulu şeklinde yapılmıştır. Ancak zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıyla bu okullar ihtiyaca cevap veremez hale geldiği için ya bu okulların fiziki donanım ve öğretmen ihtiyaçları giderilerek sekiz yıllık ilköğretim okulu haline getirilmiş, ya da yeni belirlenen merkezlere günümüz şartlarına uygun olarak sekiz yıllık ilköğretim okulları açılmıştır.

Duman (2001:57); uygulamaya geçilmesi için 24 yıl beklenen ve 28 Şubat süreciyle beraber büyük bir eğitim reformu olarak ilan edilen 8 yıllık kesintisiz ilköğretim uygulamasında gelinen noktanın bir arpa boyu olduğunu, 8 yıllık ilköğretim yasasının önce siyasal iktidar tarafından delindiğini doğal olarak aynı siyasal iktidarın kontrolünde olan bakanlığın değişme ve gelişmeleri gerçekleştiremediğini ve belirlenen hedeflere ulaşamadığını belirtmektedir. Sivil toplum örgütlerinin bu konuda sessiz ve etkisiz kalarak üzerine düşen sorumlulukları yerine getiremediğini, toplumdaki tüm yetkili, ilgili ve bilgili kesimler tarafından, “8 yıllık kesintisiz eğitimin neresindeyiz?” sorusunun güçlü bir şekilde sorulması gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle söz konusu çalışmanın

yapıldığı günden bugüne kadar 8 yıllık ilköğretimle ilgili çok büyük gelişmelerin olduğu söylenemez.

Okulu bulunmayan, nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki ilköğretim çağına gelmiş çocuklar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilerin, daha kaliteli eğitim öğretim imkânına kavuşturulması, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz ilköğretimden herkesin eşit şekilde yararlanması amacıyla MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü'nce "Taşımali İlköğretim Uygulaması" başlatılmış ve ülke geneline yaygınlaştırılmıştır (<http://iogm.meb.gov.tr>).

Taşımali İlköğretim yönergesine göre taşımali ilköğretim ve merkez okul şöyle tanımlanmaktadır. Taşımali İlköğretim; ilköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıflar programı uygulayan öğrencileri ve az nüfuslu dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen ilköğretim kurumlarına günü birlik taşınıp eğitim-öğretimlerinin sağlanması için yapılan uygulamayı, merkez okul; çevre okul ve yerleşim birimlerinden taşınan öğrencilerin eğitim-öğretimlerini sürdürdükleri ilköğretim kurumunu ifade eder (Taşımali İlköğretim Yönergesi, 1994. mad.4).

Türkiye'de taşımali ilköğretim uygulamalarının tarihçesine bakılacak olursa, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün verileri şöyledir: 1989-1990 öğretim yılında Kırklareli ilinde 3, Kocaeli ilinde 2 merkez okulda pilot uygulama mahiyetinde başlatılan taşımali ilköğretim uygulamasının yararlı olduğu tespit edildiğinden uygulamanın yaygınlaştırılmasına karar verilmiştir.

1990-1991 öğretim yılında 9 ilde yapılan Taşımali İlköğretim, gösterilen ilgi ve talep üzerine hızlı bir şekilde yaygınlaştırılmış, 2002-2003 öğretim yılında ise 79 ilde uygulamaya geçirilmiştir. Bu arada taşınan öğrencilerin öğle yemeklerini de Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Başkanlığı'nca gönderilen ödeneklerle karşılanmasına başlanmıştır.

4306 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle, zorunlu öğrenim çağında bulunan çocuklarımızın okullaşması yönünde hızlı bir gelişme sağlanmıştır. Özellikle kırsal alanlarda, yatılı ilköğretim bölge okulu ile pansiyonlu ilköğretim okulu yapımına ağırlık verilmiştir.

2003-2004 eğitim-öğretim yılında 28.493 yerleşim biriminden 647.921 öğrenci, 5.559 merkez okula 32.927 araçla taşınmıştır. Taşımali İlköğretim giderlerinde kullanılmak üzere 79 ilde 204.094.061.254.000 TL ödenek tahsis edilmiş olup bir öğrencinin dönemlik maliyeti 126 milyon TL'dir. Günlük maliyet ise 1.712.000 TL olmuştur. 2003-2004 eğitim-öğretim yılında 79 il genelinde 567.353 öğrenciye öğle yemeği bedeli olarak 80.926.799.013.000 TL illere gönderilmiştir. 2004-2005 eğitim-öğretim yılında 80 ilde 29.245 yerleşim biriminden 669.487 öğrenci 5.651 merkez okula günü birlik taşınarak eğitim-öğretim yapmaktadır (<http://iogm.meb.gov.tr>).

Taşımali ilköğretim uygulamasının ülkemizin tamamına yakınında uygulama alanı bulmasında şu etkenler neden olabilir:

(a) Ülkemiz oldukça engebeli arazilere ve uzaklığı fazla yerleşim birimlerine sahiptir. Bu engebeli arazilerde ve uzak yerleşim birimlerinde ulaşım çok zordur. **(b)** Ayrıca ülkemizde iklim şartları bazı bölgelerimizde yaşam koşullarını oldukça olumsuz etkilemektedir. Bu tür yerleşim yerleri hızla göç vermektedir. Bu nedenle öğrenci sayısı her geçen gün azalmaktadır, öğrenci sayısı azaldığı için bu tür

yerleşim yerlerinde genellikle ilköğretimde birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim ve taşınmalı eğitim yapılmaya çalışılmaktadır.

Taşınmalı eğitim ezberle yapılan bir faaliyet olmayıp bir plan ve program dahilinde, en yüksek düzeyde verimlilik umularak yapılmaktadır. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı, taşınmalı eğitim kapsamına alınacak okulları, okulların sahip olduğu şartlara bakarak aşağıdaki şekilde belirlemektedir (Kefeli, 2005:41):

(a) Öncelikle yatılı ilköğretim bölge okulu ve pansiyonlu ilköğretim okuluna yerleştirilecek öğrenciler belirlenerek, taşınması ekonomik olmayan ve ulaşım koşulları elverişsiz olan yerleşim birimlerindeki öğrencilerin bu okullara yerleştirilmesi ve yatılı kapasitesi doldurulduktan sonra Taşınmalı İlköğretim kapsamına alınacak öğrencilerin planlamasının yapılması. (b) Köy ve köy altı yerleşim birimlerinde okul bulunmaması. (c) Doğal afet veya başka nedenlerle okul binasının kullanılmayacak derecede hasarlı olması. (d) Öğrenci sayısının 1.-3. sınıflarda toplam 15'ten az olması. (e) Köy ve köy altı yerleşim birimlerindeki ilköğretim okulunda, 4.-8. sınıflar için yeterli sayıda derslik bulunmaması ve bu sınıflardaki öğrenci sayısının toplam 60'tan az olması. (f) Öğrenci taşınacak olan okul yerleşim biriminin, taşıma merkezi ilköğretim okuluna uzaklığının en az 2,5 km. olması. (g) Taşınan öğrencilerin belediye sınırları dışında oturuyor olması veya belediye sınırları içinde olmakla birlikte taşıma merkezi olması.

Taşınmalı ilköğretimin Türkiye'de fiziki ve demografik nedenlerden dolayı sürekli olarak gelişme eğilimi gösterdiği ifade edilebilir. Taşınmalı ilköğretim uygulamasının Türkiye'de yıllara göre gelişimi ile ilgili aşağıda **Tablo 1'de**, İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün verileri bulunmaktadır.

Tablo 1: Taşınalı İlköğretim Uygulamasının Yıllara Göre Gelişimi

ÖĞRETİM YILLARI	İL SAYISI	İLÇE SAYISI	MERKEZ OKUL SAYISI	TAŞINAN OKUL VE YERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAŞINAN ÖĞRENCİ SAYISI
1989-1990	2		5	12	305
1990-1991	9	35	78	258	3.289
1991-1992	29	160	408	1.094	18.256
1992-1993	43	325	938	2.371	53.676
1993-1994	56	537	1.653	4.416	84.263
1994-1995	57	493	1.630	4.683	74.981
1995-1996	62	557	2.182	5.994	95.554
1996-1997	64	576	2.336	7.502	120.998
1997-1998	72	740	4.803	18.213	281.833
1998-1999	75	810	5.697	27.081	521.218
1999-2000	75	812	5.633	27.994	635.041
2000-2001	76	791	5.249	25.967	607.918
2001-2002	78	801	5.373	27.665	636.508
2002-2003	79	814	5.424	28.044	661.757
2003-2004	79	812	5.634	28.493	642.133
2004-2005	80	814	5.651	29.245	669.487
2005-2006	80	807	5.742	30.383	667.537
2006-2007	81	805	5.843	31.076	694.520
2007-2008	81	798	6164	31.874	692.369

Kaynak:www.meb.gov.tr/istatistik/html.2009.

Tablo 1 incelendiğinde; taşınalı ilköğretimin ülkemizde başlangıcından itibaren düzenli bir şekilde artarak devam ettiği gözlemlenebilir. Bunun başlangıçta düşük olması daha sonra artmasının nedenleri arasında eğitim düzeyi düşük velilerin zorunlu eğitimin beş yıldan sekiz yıla çıkarılmasını zor kabullenmeleri, bütçeden yeteri kadar pay ayrılmamış olması, sekiz yıllık eğitimin öneminin veliler tarafından anlaşılammış olması, mevcut okullarda derslik ve öğretmen sayılarının yetersiz olması, ulaşım ve yemek sorunlarının ilk evrede çözümünün zor olması gibi faktörler sayılabilir.

Taşınalı İlköğretim Uygulaması başlangıçta 2 ilde yapılmakta iken bu uygulamanın günümüzde tüm illerde yapıldığı görülmektedir. Taşınan okul ve taşıma merkezi okul sayılarının yıllara göre doğru orantılı şekilde arttığı, buna bağlı olarak taşınan öğrenci sayısının ve taşıma maliyetinin de arttığı görülebilir. Tablodan yine

taşımali ilköğretim uygulamalarının ülkemizde eğitimin vazgeçilemez bir ögesi olduğu gözlenebilir.

Ülkemizde taşımali ilköğretim uygulaması yasal dayanaklara göre yapılmaktadır. Bu yasal dayanaklar şu şekilde sıralanabilir:

Taşımali ilköğretim 1994 yılına kadar çıkarılan emir ve genelgelerle yürütülmüş, 1994 yılının Aralık ayında 2420 sayılı Tebliğler Dergisi'nde "Taşımali İlköğretim Yönergesi" yürürlüğe konulmuştur (Tebliğler Dergisi, Aralık, 1994).

Uygulamanın daha etkin ve verimli yürütülmesi, ülke genelinde birlik ve beraberliğin sağlanması amacıyla hazırlanan "Taşımali İlköğretim Yönetmeliği", 15 Nisan 2000 tarih ve 24021 sayılı Resmî Gazete'de, değişikliği ise 17 Ağustos 2000 tarih ve 24143 sayı ile 27 Şubat 2004 tarih ve 25386 sayılı Resmî Gazete'lerde yayımlanmış ve taşımali ilköğretim iş ve işlemleri, yönetmelik esaslarına göre yürütülmeye başlanmıştır.

Yönetmelik hükümlerine göre; öğrencisi taşınacak yerleşim birimleri ile taşıma merkezi ilköğretim okulları il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinde kurulan "Plânlama Komisyonu" tarafından, istatistik verilerine dayalı olarak belirlenmektedir. Buna göre, taşıma merkezi ilköğretim okuluna, hangi okul veya köylerdeki öğrencilerin taşınacağı plânlanır ve taşıma yapacak aracın özellikleri belirlenir (Taşımali İlköğretim Yönetmeliği, Madde 5-6-7-8-9).

İlçelerde yapılan plânlama, İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nde kurulan "Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenir ve ilçeler arasında gerekli koordinasyon da sağlanarak son şekli verilir. Yapılan plânlama, Valilik onayından sonra yürürlüğe konulur (Taşımali İlköğretim Yönetmeliği, Madde 10-11-12-13).

Öğrencilerin taşınması işi, yürürlükteki ihale mevzuatına göre hizmetin satın alınmasıyla yapılır. İhale sonucunda, taşıyıcılarla yapılan taşıma sözleşmelerine göre ilin o yıla ait taşıma gideri de belirlenmiş olur (Taşımali İlköğretim Yönetmeliği Madde 15-16).

Taşımali İlköğretim Uygulamaları ile ilgili olarak yukarıda sıralanan örnekleri artırmak mümkündür. Yaşanmakta olan fakat Muğla İli'nde de yeterince araştırılmamış ve tanımlanmamış bu sorunları araştırma ihtiyacı duyulmuştur. Bu nedenle taşımali ilköğretim uygulamalarında karşılaşılan sorunların neler olduğunun saptanması hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın probleminde, Muğla İli'ndeki taşımali ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesine ilişkin taşımali ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin saptanması amaçlanmaktadır.

1. 2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Muğla İli'ndeki taşımali ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesine ilişkin taşımali ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinin saptanmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Taşımali ilköğretim uygulaması yapılan okul yöneticilerinin demografik özellikleri (cinsiyet, öğrenim düzeyi, yöneticilik kıdemi, unvanı, taşımali eğitimle ilgili bir eğitim programına katılıp katılmadıkları ve yerleşim birimi) nelerdir?

2. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin;

(a) Fiziki duruma,

(b) Taşıma durumuna,

(c) Yemek durumuna,

(d) Eğitim-Öğretim durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?

3. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşleri ile,

- (a) Cinsiyet,
- (b) Öğrenim düzeyi,
- (c) Yöneticilik kıdemi,
- (d) Unvan,
- (e) Taşımalı eğitimle ilgili bir eğitim programına katılma durumu ve
- (f) Yerleşim birimi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1. 3. Araştırmanın Önemi

Taşımalı ilköğretim ülkemiz eğitim sisteminde, başlangıcından bu yana uygulama alanı zorunlu olarak giderek genişleyen bir uygulamadır. Bunun nedeni ilköğretimin zorunlu olarak sekiz yıla çıkarılması, genel olarak ülkemizin dağlık ve engebeli bir araziye sahip olması ve köy ve daha küçük yerleşim birimlerinde okulların alt yapılarının doğal olarak beş yıllık zorunlu eğitime uygun olarak yapılmasıdır.

Eğitimde fırsat ve imkan eşitliği ilkesinin gereği olarak az gelişmiş, nüfus yoğunluğu az olan yerleşim birimlerindeki öğrencilerde eğitim-öğretim fırsatlarından çağın gerektirdiği gibi yararlanmalıdırlar. Ülkemizde sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmesi nedeniyle, önceden var olan bursluluk, yatılılık ve taşımalı ilköğretim uygulamaları daha da önem kazanmıştır. Bu nedenle taşımalı ilköğretim uygulaması ile ilgili araştırma sonuçları önemli katkılar sağlayacaktır.

Muğla İli'nin fiziki yapısının özellik arz etmesi, ilin sürekli göç alması nüfus hareketliliğinin hızlı olması öncelikle eğitim-öğretimi dolayısıyla taşımalı ilköğretim uygulamasını etkilemektedir. Taşımalı ilköğretim uygulamaları ile ilgili olarak Muğla İli için yapılmış ya da devam eden bir araştırma yoktur. Bu çalışma ile taşımalı ilköğretim uygulamalarında okul yöneticilerinin karşılaştığı sorunların belirlenip, bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilerek alana katkı sağlaması beklenmektedir.

1. 4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, Muğla İli sınırları içindeki (il, ilçe merkezi, belde ve köylerdeki) taşıma merkezi durumundaki ilköğretim okullarında 2007-2008 eğitim-öğretim yılında görev yapan okul yöneticileriyle sınırlıdır.

2. Araştırmanın verileri literatür taraması ve Muğla İli, ilçe merkezlerinde, belde ve köylerinde taşıma merkezi durumundaki ilköğretim okullarında 2007-2008 eğitim-öğretim yılında görev yapan okul yöneticilerinin görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Okul Yöneticisi: Kanun, yönetmelik, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini yürütmeye, düzene koymaya, denetlemeye yetkili olan kişi.

İlköğretim Okulu: Zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğretim süresi sekiz yıl olan ilköğretim okulu.

İlköğretim Kurumları: Resmi, özel ilköğretim okulu, pansiyonlu ilköğretim okulu ve yatılı ilköğretim bölge okulu.

Taşınmalı İlköğretim: Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde, zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin merkez ilköğretim kurumlarına günübirlik taşıma uygulaması.

Taşıma Merkezi İlköğretim Okulu: Bir yada daha fazla okulun taşındığı ve çevredeki yerleşim birimlerinden taşınan öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri ilköğretim okulları.

Öğrencisi Taşınan Yerleşim Birimi: Öğrencileri taşıma kapsamına alınan köy ve köy altı yerleşim birimi.

Öğrencisi Taşınan Okul: Birleştirilmiş sınıf uygulamasının yapıldığı taşıma kapsamına alınan ilköğretim okuludur.

BÖLÜM II

İLGİLİ ALAN YAZIN

Bu bölümde, çalışmanın alanyazın taraması, Türkiye’de ilköğretimin kısa tarihçesi ve taşınmalı ilköğretim ile ilgili yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

2.1.Cumhuriyet Döneminde İlköğretim

Cumhuriyet Dönemi’nde eğitim sisteminin genel örgütlenişi ve yönetiminin ana hatları 3 Mart 1924’te çıkarılan 430 sayılı Tevhid’i Tedrisat Kanunu ile belirlenmiştir. “Öğretimin Birleştirilmesi” anlamına gelen bu yasa ile eğitimin örgütlenmesi ve yönetimi ile ilgili olarak; medreseler kapatılmış, bütün eğitim-öğretim ve bilim kurumları eğitim işlerinin tek elden yürütülmesi amacıyla Eğitim Bakanlığı’na bağlanmış, yönetimi ile ilgili tüm düzenlemeler bu bakanlığın yetkisine verilmiştir.

Cumhuriyetin ilanından hemen sonra kurulan hükümetler, okul çağındaki bütün çocuklarımızın ilköğretimden yararlanması için eğitimde fırsat eşitliği sağlamayı amaçlayan bir eğitim politikasıyla bilgisizliği yok etmeyi hedef saymışlardır. İlköğretimin zorunlu olarak kabul edilmesi ve devlet okullarında parasız oluşu, 1924 Anayasası’nın 87. maddesinde Türk çocukları için mecburi ve devlet okullarında parasız eğitim hizmeti olarak yer almıştır. 1924 yılında eğitim sisteminde kanunla yapılan temel sistem düzenlemelerinden sonra, ilkokul programlarında da düzenlemeler yapılmış, zorunlu eğitimi ülke genelinde yaygınlaştırmak için altı yıl olan ilkokul süresi, II.Heyeti İlmiye’de alınan kararlar doğrultusunda beş yıla indirilmiştir. Köy okulları için bu süre üç yıl olarak belirlenmiştir (Gelişli, 2005:13).

22 Mart 1926 tarihinde kabul edilen 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun Cumhuriyet Dönemi eğitim sisteminin yönetsel yapısını düzenleyen ilk yasal düzenleme olması açısından önemlidir. Milli Eğitim Bakanlığının mevcut yapısı

içerisinde çok önemli bir yere ve işleve sahip olan Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Talim ve Terbiye Dairesi adıyla ilk kez bu yasada yer almıştır (www.eurydice.org:2).

Bu yasayla ilköğretime dair şu hüküm getirilmiştir (md.6): “İlköğretim çağındaki çocuklar meslek mekteplerine giremezler. İlköğrenim çağını geçirmiş ve hiç öğrenim görmemiş çocukları alan kurumlar bunlara ilköğrenimi de vermeğe mecburdur”. 1926 tarihli sözü geçen kanun, ilköğretim kurumlarını şehir-kasaba ve köy “gündüz” ve “yatı” ilk mektepleri olarak göstermiş ve gündüz ilk mekteplerinin illerin özel idare gelirleriyle açılacağını belirtmiştir (Akyüz, 2008:346). İlk mekteplerin öğretim süresi beş yıldır. Anayasa’ya göre çağ çocuklarının kız, erkek ilk mektebe devamı zorunluydu. İlk mektepler öğrencilere parasızdı. 1930’lu yıllarda ilk mektebin adı ilkokul oldu (Başaran, 2006:100). 17-29 Temmuz 1939’da I.Eğitim Şurası’nda, üç sınıflı köy okulları beş sınıfa çıkarılmıştır (ttkb.meb.gov.tr).

2.2.1950’den Sonra İlköğretim

Türkiye’de ilköğretimin sekiz yıla çıkarılması, ilk kez 1946’da III .Milli Eğitim Şurasında tartışılmıştır. 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu (05.01.1961 tarih ve 222 sayılı yasa)’nda da İlköğretimin, ilköğrenim kurumlarında verileceği; öğrenim çağındaki kız ve erkek çocuklar için mecburi devlet okullarında parasız olduğu, ilköğretim çağının, çocuğun 6 yaşını bitirdiği Eylül ayında başladığını, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda bittiğini ilkokulun öğretim süresinin en az beş yıl olduğu belirtilmektedir.Yine 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda da zorunlu ilköğretim sekiz yıl olarak yer almıştır (Şişman, 2000:182).

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’(14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı yasa) nda da temel eğitimin genel olarak 7-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsadığı, temel eğitimin beş yıllık birinci kademe ile üç yıllık ikinci kademe

eğitim kurumlarından meydana geldiği belirtilmiştir. Aynı yasanın 22. maddesi 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı yasa ile değiştirilerek **temel eğitim** yerine **ilköğretim** sözcüğü kullanılmıştır. Bu yasada da ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu belirtilmiş, ilköğretimin son üç yılı (ortaokul) aynı yasanın geçici 2.maddesiyle askıya alınmıştır. 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu ilköğretimi 8 yıl halinde düzenlemiştir ve bu uygulamaya 1981-1982’de deneme halinde başlanmıştır. Buna göre temel eğitim 7-14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar ve zorunludur. 5 yıllık birinci kademe sonunda ilkokul, 3 yıllık ikinci kademe sonunda temel eğitim diploması (ortaokul) verilir (Akyüz, 2008:348).

İlköğretimin temel eğitim adıyla böyle uzaması, hemen her ülkede gözlemlenmektedir. Bizde de 5 yıllık bir ilköğretimin artık asgari bilgilere ve yeterliliğe sahip yurttaşlar yetiştirmede pek başarılı olmadığı anlaşılmış bulunmaktadır. Önceleri Temel Eğitim, sonra İlköğretim Okulları denen bu okulların kurulmaya çalışılmasındaki asıl neden budur. Buna göre, “mecburi öğrenim çağı, çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın Eylül ayı sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter.” 1997-1998 öğretim yılından itibaren ülke çapında zorunlu ilköğretim uygulamasına geçildi (Akyüz, 2008:348).

2.3.Günümüzde İlköğretim

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim ani kararlarla gerçekleştirilmemiştir. Onuncu Milli Eğitim Şurasından On Beşinci Milli Eğitim Şurasına uzanan bir süreçte sürekli tartışılmış, 1971-1972, öğretim yılında pilot uygulamaya geçilmiş, 1973 yılında çıkarılan Milli Eğitim Temel Kanunu ile ilkesi konulmuş ve izleyen yıllarda açılan 6400’e yakın ilköğretim okulu ile ülke geneline yayılmıştır. 4306 sayılı kanun bu sürecin tamamlandığını ve tam olarak uygulanacağını karara bağlamıştır (Süzen, 2004:12).

1982 yılı anayasası ile eğitim kurumlarında hiçbir zümreye ya da ırk ve cinsiyete ayırım yapılamayacağı; kimsenin eğitim öğretim hakkından mahrum bırakılmayacağı, eğitimin devletin denetimi ve gözetiminde yapılacağı; İlköğretimin, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğu ve devlet okullarında parasız olduğu hükme bağlanmıştır (Gelişli, 2005:26).

1981-1982 öğretim yılında önce 10 okulda sekiz yıllık temel eğitim uygulamasına başlanmış ve zamanla yaygınlaştırılmıştır. 9 Mart 1992 de ilköğretim kurumları yönetmeliği yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre; mecburi öğrenim çağı çocuğun beş yaşını doldurduğu Eylül ayının sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonu olarak belirlenmiştir (Akyüz, 2008:348).

Sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim uygulaması, kuşkusuz toplumumuz için çok önemli bir adımdır. Bu adım ülkemizde coşkuyla karşılanmış, adeta ülke çapında bir seferberlikle, ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla bütçe de büyük bir fon oluşturulmuştur. Ancak, özellikle gönüllü kuruluşların ve tüzel kişilerin gösterdikleri çabalar değerlendirildiğinde, bu işe gönül verenlerin ilköğretimin yaygınlaştırılmasının okul yapılması ile çözülebileceği sonucunu çıkarttıkları gözlenmektedir (Erden, 1998:176).

2.4. İlköğretim Okullarında Fiziki Durum

Okul eğitimi, okul binasında sınıflarda gruplar içinde yürütülür. Okul binaları, iç ve dış mekan düzeni açısından diğer binalardan farklıdır. Okul binalarının niteliği eğitim düzeylerine ve okulda verilen eğitimin türüne göre değişir. Çocuk okulunu önce binasıyla ve iç donanımıyla sever. Bina çocuğun tuvalet, beslenme, barınma gibi temel fiziksel ihtiyaçlarını ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde düzenlenmelidir (Erden, 1998: 60).

İlköğretim okullarındaki eğitim yerlerini bina içi ve bina dışı eğitsel alanlar olmak üzere iki grupta ele alabiliriz. Bina içi eğitim yerleri denince, derslikler, işlikler, deney odası, müze odası, okuma odaları, eğitsel kol odaları; bina dışı eğitim alanları denince de uygulama bahçesi, hayvanat bahçesi, spor alanları, oyun bahçesi, meteoroloji ve trafik köşeleri vb. yerler düşünülmelidir (Başar, 2000:2).

Sekiz yıllık zorunlu eğitime dönük olarak Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün belirlemiş olduğu temel varsayımlara göre; **(a)** İlköğretim kesintisiz sekiz yıldır. İlköğretim bünyesinde okul öncesi sınıfı bulunur. **(b)** 1 ve 5. yıllar arası her sınıfın öğretmeni vardır. Ancak 4.yıldan itibaren özel mekan gerektiren dersler mümkün olduğunca özel dersliklerde ve branş öğretmenleri tarafından verilir. **(c)** 6.-8. yıllar arası tüm dersler branş öğretmenlerine tahsis edilmiş özel mekanlarda verilir. **(d)** Derslikler, eğitim kalitesini sağlamak ve koruyabilmek amacıyla en fazla 30 kişidir. Dersliklerde her öğrenci için ayrı çalışma masası ve sandalyesi bulunur. **(e)** İlköğretim okulu aynı zamanda çevreye açık bir sosyal, kültürel, sportif etkinlikler ve hizmet içi eğitim merkezidir. Okul binaları, öğretim saatleri dışında da tüm yıl boyunca kullanıma açıktır. **(f)** İlköğretim okulu içinde tüm kullanıcılara açık mekanların yanı sıra, dört farklı yaş grubu için özel mekanlar bulunur. **(g)** Okul mekanları, programları ve süreleri öğrencilerin akademik, sosyal ve kişisel gelişimini sağlayacak şekilde planlanır (www.ioqm.meb.gov.tr).

Erden (1998:60)'e göre klasik bir okul binasında bulunması gereken özellikler ise şunlardır:

(a) Okul binaları genel görünüşüyle çocuğa güven vermeli, temiz, bakımlı ve sağlam olmalıdır. **(b)** Okul binalarının büyüklüğü öğrenci sayısı ile uyumlu olmalı, okulda öğrencilerin rahat edebilecekleri, spor yapabilecekleri ve oyun oynayabilecekleri bir bahçe bulunmalıdır. **(c)** Bina içinde çocukların spor yapmalarına ve sosyal faaliyetlerde bulunmalarına olanak sağlayacak geniş ve kapalı alanlara yer verilmelidir. **(d)** Binanın içinde dersliklerin yanı sıra en az bir fen bir de

bilgisayar laboratuvarı ve kütüphane olmalıdır. (e) Bina içinde öğrenci sayısına ve sağlık koşullarına uygun lavabo ve tuvalet olmalıdır. (f) Dersliklerin güneş görmesi, aydınlık ve sağlık koşullarına uygun, öğretim araç ve gereçlerin kullanılmasına olanak sağlayıcı donanıma sahip olmalıdır. (g) Sıralar, sandalyeler, lavabolar öğrencilerin fiziksel yapısına uygun olarak hazırlanmalıdır. (h) Binada sınıflar ile yönetici odaları, öğretmen odaları, laboratuvar arasında ulaşım kolay olmalıdır. Bina personelinin iletişimini aksatmamalıdır.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, eğitim kalitesinin daha da yükseltilmesi ve sekiz yıllık zorunlu eğitimde yüzde 100'lük bir okullaşmanın gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu hedefe ulaşılabilmesi amacıyla, yapımı devam eden okul binaları ve dersliklerinin öncelikle bitirilmesi ve sonra yeni derslik, okul binası yapımı üzerinde titizlikle durulması kararlaştırılmıştır. Diğer taraftan, birleştirilmiş sınıflı okulların olabildiğince azaltılması ve olanaklar elverdiği ölçüde, "Taşınmalı İlköğretim Uygulaması"nın yaygınlaştırılması ve bu okulların ek derslik, atölye, laboratuvar, çok amaçlı salon vb. gereksinimlerinin öncelikle karşılanması kararı alınmıştır (Başar, 2003:23-24).

2.5. Eğitim Hakkı

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26. maddesinde eğitim konusunda, *"Herkes eğitim görme hakkına sahiptir. İlköğretim zorunlu ve parasızdır. Teknik mesleki öğrenimden herkes yararlanabilmelidir. Yüksek öğrenim, yeteneğe bağlı olarak herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır."* denmekte ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 28. maddesinde, *"Taraflar devletler çocuğun eğitim hakkını kabul ederler. İlk öğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler"* şeklinde ifade edilmektedir.

Türkiye'de ilköğretimin zorunlu ve parasız olması Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana anayasal bir zorunluluk olmakla birlikte, şu an yürürlükte olan 1982 Anayasasının 42. maddesinde; kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun

bırakılamayacağı, ilköğretimin kız ve bütün vatandaşlar için zorunlu ve devler okullarında parasız olduğu, devletin maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapacağı ifade edilerek bireylerin eğitim hakkını güvence altına almaya çalışmıştır. Ancak eğitim hakkı, ulusal ve uluslar arası belgelerde yerini bu şekilde bulmakla birlikte, Türkiye’de bu haktan tüm bireylerin eşit bir şekilde ne kadar yararlandığı tartışma konusu olabilir.

2.6. Fırsat Eşitliği

Eğitim sistemi, modern devletin (refah devletinin) sağlık sistemi gibi temel taşlarından birisidir. Toplumdaki eşitsizlikleri azaltmak, yani fırsat eşitliğini sağlamak amaç edinildiğinde, ilk müdahale edilmesi gereken alanlardan birisi eğitim sistemidir. Eğitim sisteminin fırsat eşitliğini sağlama amacı doğrultusunda düzenlenmesi sosyal-ekonomik alanda önemli sonuçları olacaktır. Bunlar, toplumdaki sosyal-ekonomik eşitsizlikleri azaltması; yeni kuşaklara-bireylere sosyal-ekonomik gerilikten kurtulma fırsatı verilmesi; dünyaya yeni gelen bir bireyin hiç de kendi sorumluluğu olmayan ailesinin yoksulluğu dolayısıyla eğitim fırsatından yararlanma ve böylece gelecekte iyi bir gelir elde edebilme fırsatının verilmesi; bütün bunlar dolayısıyla toplumsal sınıflar arasındaki geçişkenliğin artırılması olarak sıralanabilir (Kamalak, 2004:1).

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 8. Maddesinde ‘‘Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır. Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocuklar yetiştirmek için özel tedbirler alınır.’’ Denmek suretiyle tüm bireylerin fırsat eşitliğinden yararlanma hakkı güvence altına alınmıştır.

Tezcan (1997:94)'a göre eğitimde fırsat eşitliği, eğitimsel kaynaklara ulaşabilme ya da onlardan yararlanma eşitliğini ifade eder. Başka bir deyimle, özellikle demokratik toplumlarda, hiçbir ayırım yapmaksızın herkesin gizil güç ve yeteneklerini en uygun biçimde geliştirmede eğitim hizmetlerinden eşit ölçüde yararlanma şansına sahip olmalarıdır.

Türkiye'de özellikle ilköğretimde çağ nüfusunda ki okullaşma oranının azlığı, ilköğretim okullarının ülkenin her tarafında açılmış olmasına rağmen bu okulların öğretmen, okulun fiziki durumu, ders materyalleri, bireylerin içinde buldukları sosyal çevre ve diğer eğitim olanakları açısından eğitimde fırsat eşitliğine ne ölçüde sağladığı tartışılabilir.

Tunç (1969:16)'a göre eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için, bireye bunun gereği olan maddi imkânların sunulması gerekmektedir, başka bir deyişle bu imkânlar bireylerce devletten istenebilmelidir. Aksi halde hukuksal olan eşitlik fiili eşitliğe dönüşmez.

2.6.1. Fırsat Eşitliği Kapsamında İlköğretim Okul Türleri

Türkiye'de ilköğretimin zorunlu olması, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması çabaları ilköğretim düzeyindeki okulların uygulanma çeşitliliğini artırmıştır. Bunlar normal ilköğretim okulu, yatılı ilköğretim bölge okulu, pansiyonlu ilköğretim okulu, birleştirilmiş üç ya da beş sınıflı ilköğretim okulu, taşınmalı ilköğretim okulu olarak sınıflandırılabilir.

Toplumda var olan bütün sosyal ve kültürel kurum, olgu değerler bireyin eğitimini etkiler, ancak bireyin eğitiminden sorumlu olan ve bu amaçla oluşturulmuş olan sosyal kurum okuldur. Okul, sadece fiziki yapısıyla bir taş yığını değil içindeki öğrenci, öğretmen idarecisiyle bir kültür atmosferi, sosyal hayatın hacmi küçülmüş bir modelidir. Aile gibi okulda toplumun temel eğitim, ahlak ve yetiştirme fonksiyonunu üstlenmiş kurumudur (Kıncal, 1993:10, Akt. Koç, 2000:27).

2.6.1.1. Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

Nüfusu az, dağınık, okulu bulunmayan veya ilköğretim hizmetlerinin götürülemediği yerleşim yerlerindeki zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin parasız yatılı, çevresindeki öğrencilerin gündüzlü olarak eğitim-öğretim gördükleri ilköğretim okullarıdır.

2.6.1.2.Pansiyonlu İlköğretim Okulu

Merkezî durumda olan yerleşim birimlerinde, nüfusu az, dağınık, okulu bulunmayan veya ilköğretim hizmetlerinin götürülemediği yerleşim yerlerindeki zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin parasız yatılı ve çevresindeki öğrencilerin gündüzlü olarak eğitim öğretim gördükleri ilköğretim okullarıdır.

2.6.1.3. Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu

Bağımsız müdürlüğü bulunmayan köy, mahalle, kom ve mezra gibi yerleşim yerlerinde en az 10 öğrencinin eğitim gördüğü ve birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup teşkil etmek suretiyle oluşturulan üç ya da beş sınıflı ilköğretim okullarıdır.

2.7.Taşınmalı İlköğretim Uygulaması

Taşınmalı ilköğretim ülkemizin eğitim sorunlarının en önemlilerinden biri olmakla birlikte çözümü için üzerinde fazla durulmayan bir uygulamadır. Türkiye’de önceden uygulama alanı bulmakla birlikte sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmesi ile çok büyük bir uygulama alanı bularak günümüzde eğitimin vazgeçilemez bir parçası haline geldiği söylenebilir.

Okulu bulunmayan, nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerindeki ilköğretim çağına gelmiş çocuklar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilerin, daha kaliteli eğitim-öğretim imkanına kavuşturulması, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz ilköğretimden herkesin eşit şekilde yararlanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü’nce “Taşınmalı İlköğretim Uygulaması” başlatılmış ve ülke geneline yaygınlaştırılmıştır (www.iogm.meb.gov.tr).

2.7.1.Taşımali İlköğretim Uygulamasının Yasal Dayanakları

Taşımali İlköğretim Uygulaması kanun, yönerge ve yönetmeliğe göre yapılmakta olup, şu yasal gerekçelere dayanılarak hazırlanmıştır. Bunlar 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Taşımali İlköğretim Yönergesi, Taşımali İlköğretim Yönetmeliğidir.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 9. maddesinde, nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde; köyler gruplandırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonların, gruplandırılması mümkün olmayan yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları ve gezici okulların açılabileceği belirtilmiştir.

Taşımali ilköğretim 1994 yılına kadar çıkarılan emir ve genelgelerle yürütülmüş, 1994 yılında "Taşımali İlköğretim Yönergesi" yürürlüğe konulmuştur. Bu yönergenin amacı, nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki öğrencilerin seçilen merkezdeki ilköğretim kurumlarına günü birlik taşınarak eğitim-öğretim verilmesini sağlamak olarak belirtilmiştir (www.iogm.meb.gov.tr).

Uygulamanın daha etkin ve verimli yürütülmesi, ülke genelinde birlik ve beraberliğin sağlanması amacıyla hazırlanan "Taşımali İlköğretim Yönetmeliği", 15 Nisan 2000 tarih ve 24021 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş birkaç kez değiştirilmiş olup son olarak 10.05.2005 tarih 25811 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve taşımali ilköğretim iş ve işlemleri bu yönetmelik esaslarına göre yürütülmeye başlanmıştır (www.iogm.meb.gov.tr).

2.7.2. Taşımali İlköğretim Uygulamasının Gerekçeleri

İlköğretim Genel Müdürlüğü Taşımali Eğitimin gerekçelerini 1991/23 sayılı Genelge'sinde; **(a)** Güç şartlar içinde birleştirilmiş sınıf öğretimi yapan okulların sayısını azaltmak, **(b)** Küçük yerleşim birimlerindeki okullarda okuyan çocuklarımızı daha iyi imkânlarda yetiştirmek, **(c)** İlköğretim hizmetlerini yurt çapında dengeli bir şekilde yaygınlaştırmak, **(d)** Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak, **(e)** Niteliği yükseltmek, olarak belirtilmektedir (www.iogm.meb.gov.tr).

Ayrıca Türkiye'de dağınık ve küçük yerleşim birimlerinin çok olması eğitim hizmetlerinin düzenli bir şekilde yürütülmesi mümkün olmamaktadır. Özellikle kırsal kesimlerde öğrencisi az olan en küçük yerleşim birimlerine okul açılmasının eğitimde kalitenin düşmesine ve harcamaların artmasına neden olduğu söylenebilir.

Kırsal kesimden çeşitli nedenlerle şehir merkezlerine yapılan göçler sonucunda, buralardaki ilköğretim okullarının kapasitelerinin altında hizmet vermelerine hatta zaman içinde kapanmalarının söz konusu olduğu söylenebilir. Taşımali ilköğretim için tespit edilen merkez köylere götürülecek alt yapı hizmetleri, zaman içerisinde bu köylerin gelişerek merkez köylerin oluşumuna ve dağınık yerleşim birimlerinin ortadan kalmasına veya azalmasına yardımcı olacaktır (www.iogm.meb.gov.tr).

2.7.3. Taşımali İlköğretimde Taşıma ve Yemek Harcamaları

Taşımali İlköğretimin taşıma ve yemek giderleri aşağıdaki gelirlerden karşılanmaktadır. **(a)** Genel bütçe ödenekleri veya 4306 sayılı Kanun kapsamında sağlanan gelirler, **(b)** Özel idare bütçelerinden ayrılan ödenekler, **(c)** Mahallî olanaklarla toplanan bağış ve yardımlardan sağlanan gelirler. Ancak, taşıma giderlerinin hemen tamamı 4306 sayılı Kanun kapsamında sağlanan gelirlerden karşılanmaktadır. Diğer kaynaklardan sağlanan katkı yok denecek kadar azdır. İlköğretim öğrencilerinin kitap ihtiyaçları Bakanlık tarafından ücretsiz

karşılanmaktadır. 2004 Ocak ayından itibaren taşınan öğrencilere Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Başkanlığı'nca gönderilen ödeneklerle öğle yemeği verilmektedir (www.ioqm.meb.gov.tr).

2.7.4. Öğrencisi Taşınacak Okul Veya Yerleşim Biriminin Özellikleri

Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliğinin 9. Maddesine göre öğrencisi taşınmalı ilköğretim uygulaması kapsamına alınacak olan okul veya yerleşim biriminin; (a) Yerleşim birimlerinde okul bulunmaması, (b) Doğal afet veya başka nedenlerle okul binasının kullanılmayacak düzeyde hasarlı olması, (c) 1., 2. ve 3. sınıflarda toplam öğrenci sayısının 10'dan az olmaması, (d) Yerleşim birimindeki ilköğretim okulunda 4 üncü, 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci sınıflar için yeterli sayıda derslik bulunmaması ve bu sınıflardaki toplam öğrenci sayısının 60'tan az olması, (e) Öğrencisi taşınacak yerleşim biriminin taşıma merkezi ilköğretim okuluna iklim şartları ve yol güvenliğine göre en az 2 km olması esastır.

2.7.5. Taşıma Merkezi İlköğretim Okullarının Özellikleri

Merkez ilköğretim okulunun seçiminde şu özellikler aranır: (a) Öğrencisi taşınacak okul ve yerleşim birimlerine göre daha merkezî durumda olması, (b) Bünyesinde en az sekiz dersliğin bulunması veya fizikî kapasitenin sekiz yıllık zorunlu ilköğretime yeterli olması, (c) Merkez ilköğretim okulunun bulunduğu yerleşim biriminin çevre köylerle ulaşım olanaklarına sahip gelişmeye uygun ve nüfusunun artıyor olması, (d) Öğretmen ve ders araç-gerecinin yeterli olması, (e) Sosyal ve kültürel etkinliklere uygun ortamların bulunması gibi özellikler aranır (Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği Mad.8).

2.7.6. Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Yararları

Taşınmalı ilköğretim uygulamasının yararları ile ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin verileri, eğitim-öğretim, sosyal – kültürel ve ekonomik olmak üzere üç boyutta sınıflandırılabilir (www.tbmm.gov.tr).

2.7.6.1. Eğitim-Öğretim Yönünden Yararları

(a) Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim gören ve büyük çoğunluğunun okuma-yazmada dahi geri kaldıkları tespit edilen öğrencilerin, taşınmalı ilköğretim kapsamına alınarak ayrı sınıflarda ve daha iyi bir ortamda eğitim öğretim görmeleri sonucunda, kısa sürede okuma-yazmayı öğrendikleri, bilgi, beceri ve davranışlarında büyük bir gelişme olduğu gözlenmiştir. (b) Taşınmalı ilköğretim uygulaması kapsamına alınan öğrencilerin, başarı oranının % 90 ile % 100 arasında olduğu tespit edilmiştir. (c) Öğrencilerin ders araç ve gereçlerini kullanma, tespit ve düzen gibi davranışlarında olumlu gelişmeler gözlenmiştir. (d) Değişik yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin konuşma şekli ve şivelerindeki farklılıkların zamanla azaldığı ve Türkçe'yi daha iyi kullandıkları belirlenmiştir.

2.7.6.2. Sosyal ve Kültürel Yönden Yararları

(a) Taşınmalı ilköğretim kapsamına alınan öğrencilerin davranışlarında ilk zamanlarda uyumsuzluk ve çekingenlikleri, kısa zamanda okul ve çevreye uyum sağladıkları, kendilerine güvenlerinin arttığı, grup çalışmalarına daha çok katıldıkları gözlenmiştir. (b) Öğrencilerin eğitim faaliyetlerine daha çok katıldıkları, sosyal etkinlikler ile kutlama ve anma günlerine ilişkin faaliyetlerin taşınan köylere götürüldüğü, bunun sonucunda birlik ve beraberliğin arttığı, kültürel etkileşimin olduğu gözlenmiştir. (c) Öğrencilerin temizlik, giyim ve görgü kurallarına uyma alışkanlığı kazandıkları, okul kurallarına uymada daha dikkatli davrandıkları, toplumda nasıl yaşanması gerektiğini daha kolay öğrendikleri tespit edilmiştir.

2.7.6. 3. Ekonomik Yönden Yararları

(a) Öğrencileri taşıma kapsamına alınan her köye en az bir sınıf öğretmeni verilmesi zorunluluğu dikkate alınırca, 2007-2008 öğretim yılında 31.874 yerleşim birimi taşıma kapsamına alındığına göre en az bu kadar sınıf öğretmeni tasarrufu sağlanmıştır (Tablo 2 den güncellenmiştir). (b) Taşınan bir öğrencinin taşıma gideri ile kırsal kesimde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan bir ilköğretim okulunda okuyan öğrencinin maliyeti hemen hemen aynıdır. Yine taşınan bir öğrencinin maliyeti, yatılı ve pansiyonlu okulda okuyan bir öğrenciden yaklaşık %62 daha

ucuza gelmektedir. (c) Öğrencisi taşınan okula tahsis edilen araç-gereç ve donatım malzemesinin, merkez okula gönderilmesi ile bu malzemelerden daha çok öğrencinin yararlanması ve bu alanda yapılan harcamalarda da büyük ölçüde tasarruf sağlanmaktadır. (d) Öğrencisi taşınan okulun elektrik, su, ısınma, personel giderleri, bakım-onarım giderlerinde büyük tasarruf sağlanmıştır. (e) İlköğretim müfettişlerinin geçici görev yollukları için yapılan harcamalar azalmakta ayrıca merkez okuldaki rehberlik, teftiş işlerine daha çok zaman ayırmaları sağlanmaktadır. (f) Boş kalan okul ,bina ve tesisleri ile öğretmen lojmanlarının, halk eğitim, PTT, sağlık ocağı, köy konağı gibi kamu ve kurumların hizmetine tahsisi yapıldığından yeni yatırımlara gerek kalmamaktadır. (g) Taşınalı ilköğretim kapsamına alınan ve okulu bulunmayan köy, mahalle ve mezralara okul yapımına gerek kalmamaktadır.

2.8. Taşınalı İlköğretim Uygulamasına İlişkin Getirilen Eleştiriler

Taşınalı ilköğretim uygulaması eğitim içinde, uygulama alanı bulunduğu yerleşim birimlerinde, gıda (yemek) ve ulaşım (taşıma) sektöründe baş balına bir istihdam alanı oluşturmuştur. Taşınalı ilköğretimin uygulandığı birimlere bakıldığında bu istihdam alanlarının işleyişleri açık bir şekilde görülebilir. Taşınalı eğitim yapılan okulların yemek ve taşıma ihaleleri rant aracı haline gelmiştir. Bu ihaleleri alabilmek için insanlar siyasetçilerle aralarını iyi tutmak için her yolu denemektedirler. Bu ihalelerde taşıma ve yemek işlerini almak için çeşitli yollara başvurmaktadırlar.

Yemek ihalelerini daha ucuza alarak, yemek yapımında daha ucuza elde ettikleri kalitesiz malzemeleri kullanmaktadırlar. Ayrıca ihalede çıkarmayı taahhüt ettikleri yemekleri bazen turfanda yiyeceklerin pahalı olmasından dolayı malzeme temin edemedikleri gerekçesiyle çıkarmamaktadırlar. İl ve ilçe merkezlerinde çıkan yemeklerle köylere gönderilen yemekler kalite açısından tamamen farklıdır. Çünkü yemekler hazırlandıktan hemen sonra sıcak olarak yemek servis araçlarıyla yola çıkmakta ve uzak yerleşim birimlerindeki okullara varıncaya kadar neredeyse yenecek durumu kalmamaktadır.

Özellikle kırsal kesimde taşıma ihalelerinde ihaleye giren araç sahipleri ihalelere koltuk sayısı fazla olan araçlarla girip, daha sonra koltuk sayısı az olan başka araçlarla taşıma işlerini yapmaya çalışmaktadırlar. Modeli düşük araçlarla ihalelere girilmesinin yasak olmasından dolayı, ihale döneminde yüksek modelli araç kiralarak ihalelere girmekte, daha sonra yine düşük modelli araçlarla servis işlerini yapmaktadırlar. Servis araçlarının koltuk sigortası ve ferdi kaza sigortası olmadan taşıma işlemi yapılmaktadır. Ayrıca şehirlerdeki okul servisi mantığı köylerde oluşmaya başlamıştır.

Eğitim kurumları olan okullar toplumsal dokuyu yansıttığından, okul uğraşları sosyal ve ekonomik yapıya uygun olarak ele alındığı zaman yararlı olabilir. Okul görevlileri çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel sorunları ile yakından ilgilenerken çevrenin ve toplumun kalkınması için çaba sarf etmelidir. Özellikle köylerdeki okulların, köyün eğitim ve kültür merkezi olma niteliğini taşıması gerekmektedir (Koç, 2000:27). Ancak taşınmalı eğitimle köy okullarının bu özelliği göz ardı edilmiştir.

Taşınmalı ilköğretim uygulamasına geçilmesiyle birlikte öğretmenler genellikle köyde kalmaktan vazgeçmişlerdir. Bu durum köy halkının aydınlanmasının engellenmesi olarak yorumlanabilir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin dışında halkı aydınlatma gibi bir görevi bulunan öğretmenlerin köyden uzaklaşması sonucu ortaya çıkan boşluğu başka unsurlar doldurmaya başlamıştır. İmamların aydınlatacağı köy halkının günümüz yaşam şartlarına ne kadar uyum sağlayabileceği tartışma konusu olabilir. Oysa köyde 10 öğrenci olsa bile öğretmen olmalıdır. En azından birleştirilmiş sınıflarda en azından üç sınıf açık olmalıdır. Öğretmenin köyde kalmasını için gerekli alt yapı ve ödül sistemi oluşturulmalıdır.

Taşınmalı ilköğretim uygulaması içinde taşınan öğrencilerin içinde buldukları durum, üzerinde önemle durulması gereken konulardan biridir. Taşınmalı İlköğretim

uygulamasının olumlu ve olumsuz sonuçlarını araştırmak, özellikle öğrenciler üzerindeki etkilerini iyi belirlemek gerekmektedir (Çabuk, 2006:107).

Kocabaş (2008:2)'a göre Türkiye'de yapılan araştırmalarda taşıma merkezlerinin eğitim ortamı anlamında yetersizliği, öğrencileri taşıyan araçların teknik yetersizlikleri ve denetimsizlik, servis araçlarının sadece öğrencileri taşımaması, yolların bozuk olması, sürücülerin yeterli eğitime sahip olmaması gibi sorunlar öncelikle işaret edilmektedir. Taşımali gelen öğrencilerin okula uyum sorunları, verilen sağlık hizmetleri anlamında da sorunlar işaret edilerek velilerin taşıma eylemi ve trafik güvensizliği nedeniyle kaygı ve endişe içinde oldukları, taşınan öğrencilerin beslenme sorunları olduğu bu çalışmalarda öne çıkmaktadır. Taşınan öğrencilerde ev ödevlerini yapmakta zaman problemi, genel bir yorgunluk ve isteksizlik, ev-okul arası uzaklığın artması ve farklı bir çevrede bulunma nedeniyle oluşan kendine güvende hissetmeme ve oluşan mutsuzluk araştırmalarda öne çıkan olumsuzluklardır. Bazı araştırmalarda taşımali eğitimin kız öğrencilerinin eğitime katılmalarını olumsuz etkilediği de önemle yer almaktadır.

2.9. Muğla İlinde Taşınalı İlköğretimin Genel Durumu

Aşağıda **Tablo 2’de** 2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılı Muğla İli Taşınalı İlköğretim kapsamındaki öğrenci ve okul bilgileri verilmiştir.

Tablo 2:Muğla İli 2007/2008 Eğitim-Öğretim Yılında Taşınalı İlköğretimle İlgili Sayısal Veriler

S	İLÇESİ	TAŞIMA MERKEZİ OKULSAYISI	TAŞINAN KÖY VE KÖY ALTIYERLEŞİM BİRİMİ SAYISI	TAŞINAN ÖĞRENCİ SAYISI
1	MERKEZ	13	60	1263
2	BODRUM	8	40	1900
3	DALAMAN	8	94	992
4	DATÇA	2	17	433
5	FETHİYE	31	209	4648
6	KAVAKLIDERE	4	19	498
7	KÖYCEĞİZ	9	35	917
8	MARMARIS	8	25	613
9	MİLAS	23	130	3313
10	ORTACA	5	20	638
11	ULA	6	25	659
12	YATAĞAN	11	47	1405
13	TOPLAM	128	661	17279

Kaynak: Muğla İli Taşınalı İlköğretim Komisyonu 06/06/2007 tarihli toplantı tutanağı s.6.

Muğla İlinde taşınalı ilköğretim uygulamalarına bakıldığında; ilin fiziki yapısının özellik arz etmesi nedeniyle yerleşim birimleri ziyaret edilerek gözlem yapılmaya çalışıldığı, müfettiş incelemesi sonucu taşımaya karar verildiği, planlama çalışmalarında taşıma merkezi ilköğretim okulu taşınacak yerleşim birimlerinin özelliklerinin göz önünde bulundurulduğu il taşınalı ilköğretim değerlendirme komisyon tutanaklarında belirtilmektedir.

2007-2008 Eğitim-Öğretim yılında 661 köy ve köy altı yerleşim biriminde bulunan ilköğretim çağındaki 17279 öğrenci 128 taşıma merkezi okula servislerle taşınarak eğitim-öğretim yapılmaktadır. Muğla İlinde Taşınalı İlköğretim Uygulamasının 31 taşıma merkezi, 209 taşınan köy ve köy altı yerleşim birimi ve 4648 öğrenci ile en çok Fethiye İlçesi’nde yapıldığı görülmektedir. En az ise 2

taşıma merkezi 17 taşınan köy ve köy altı yerleşim birimi ve 433 öğrenci ile, Datça İlçesi'nde yapıldığı görülmektedir. Buradan hareketle Muğla'da köy ve köy altı yerleşim birimlerinde okullaşma oranının ve taşınmalı ilköğretim uygulamasının oldukça benimsendiği söylenebilir.

2.10.İlgili Araştırmalar

Bu bölümde yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar aşağıda sunulmuştur.

2.10.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yılmaz (1998) tarafından Kırşehir İli'nde “Taşınmalı İlköğretim Uygulaması (Kırşehir İli Örneği)” adlı tarama modelinde yapılan çalışmada Kırşehir İli'nde uygulanmakta olan taşınmalı ilköğretim uygulamasını belirleyebilmek ve değerlendirmek amacıyla evrene dahil yönetici öğretmen ve velilerin görüşlerine başvurulmuş bu görüşlerin tespiti için anket kullanılmıştır. Alan yazın taranarak uygulamanın gelişmesi, mevzuatı ve maliyeti belirlenerek Kırşehir'de uygulanan taşınmalı ilköğretim uygulaması var olan şekliyle belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Kırşehir İli'nde Taşınmalı İlköğretim Uygulaması yapan okulların yöneticileri, sınıfında taşınan öğrenci bulunan sınıfların öğretmenleri, il ve ilçe milli eğitim müdürleri, merkez okulların teftişi ile görevli ilköğretim müfettişleri ve taşıma kapsamında bulunan öğrenci velileri oluşturmaktadır (Yılmaz, 1998:31).

Yılmaz (1998:78)'ın yaptığı araştırmanın sonucuna bakıldığında, yönetici, öğretmen ve velilerin; taşınan öğrencilerin başarısının arttığına dair olumlu görüşe sahip oldukları, taşınmalı ilköğretim uygulamasından yararlanan öğrencilerin yeterli sayıda derslik, laboratuvar ve oyun alanı gibi fiziki imkanları iyi olan okullara kavuştuklarını belirttikleri, öğrencilerin taşıma merkezi okullardaki sosyal ve kültürel etkinliklerden faydalandıklarını, taşınan öğrencilerin sağlık hizmetlerinden

daha çok yararlandıklarını, taşıma merkezi okullara araç-gereç takviyesi yapılması gerektiğini, Taşımali İlköğretim Uygulaması ile öğrencilere 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 8.maddesinde belirtilen “fırsat ve imkan eşitliği” sağladığını belirtmektedirler.

Bu araştırmanın sonucunda geliştirilen önerileri şöyle sıralamak mümkündür. Merkez okulların kütüphane, yemekhane,revir, spor salonu ve öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirebilecekleri mekanlar yönünden eksiksiz olması gerektiği, öğrenci rehberlik hizmetlerinin titizlikle yerine getirilmesi gerektiği, sürücülerin gerekli eğitimden geçirildikten sonra çalışma izni verilmesi ve ilgili birimlerce sürekli denetlenmesi gerektiği,taşınan öğrencilerin okul servis araçları hizmet yönetmeliği hükümlerine göre sigortalanması, koşulları uygun ol-mayan yerlerde pansiyon ve yatılılık gibi diğer alternatiflerin geliştirilmesi, yolların açık ve bakımlı olması için gerekli tedbirlerin alınması, öğretmenlerin yaptıkları veli toplantılarının mümkün olan yerlerde taşınan yerleşim birimlerinde gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Yılmaz, 1998:82-83).

Büyükboyacı (1998:45) tarafından Taşımali İlköğretim ve Sorunları (Çanakkale İli Örneği) adlı çalışmada, var olan durumu betimlemeye yarayan tarama modeli kullanılmıştır.Bu model aracılığıyla taşımali ilköğretim uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri yönetici, öğretmen ve veli görüşleri anket yoluyla alınarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini Çanakkale İli ve ilçelerinde taşımali ilköğretim kapsamına alınmış olan merkez okullarda görev yapan yönetici, sınıf öğretmenleri ve öğrencisi taşınan köylerde bulunan veliler oluşturmaktadır. Evrenin çok büyük olması, ulaşmada güçlük bulunması ve ekonomik açıdan pahalı olması nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmiştir. Taşımali İlköğretimin uygulandığı tesadüfi örneklem yolu ile seçilmiş merkez okullarda görevli 18 yönetici ve 76 sınıf

öğretmeni olmak üzere toplam 94 kişiye anket uygulanmıştır. Yine yansız örneklem yolu ile seçilen 411 I.kademe öğrencisi için, aynı aileden iki üç kardeşin okula gitmesi nedeniyle 350 veliye anket uygulanmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bazı sonuçlar ve öneriler şunlardır. Bu araştırmanın sonucuna göre Taşımali İlköğretimde merkez olarak seçilen yerleşim birimi seçilirken şu ölçütler dikkate alınmalıdır.

Çevresinde bulunan diğer yerleşim birimlerine göre ekonomik ve toplumsal açıdan merkezcilik özelliği taşıması, çevresinde bulunan yerleşim birimlerine göre ulaşımının daha kolay olması, göç alıp almadığı ve daha sonraki yıllarda nüfus artışının ne olacağı hesaplanmalı ve eğitim açısından gelişmeye açık olması gerektiği belirtilmiştir (Büyükboyacı, 1998:87).

Taşımali İlköğretim uygulamasına geçilmeden önce bölgenin eğitim durumu ile ilgili, okul için gerekli öğrenci sayısının yeterliliği, taşımali eğitim için harcamaların miktarı, öğrencileri taşımakta kullanılacak araçların nitelik ve nicelik açısından yeterliği, var olan öğretmen sayısının yeterliliği, merkez okulun nitelik açısından yeterliği gibi ölçütler dikkate alınmalıdır.

Yönetici, öğretmen ve velilere göre, taşımali ilköğretim öğrencilere; Türkçe'yi iyi konuşma, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma kişiliklerinin olumlu yönde gelişmesi, başarılarının artması, öğrencilerin ilgileri doğrultusunda yeteneklerini geliştirmeleri gibi birçok konuda olumluluklar kazandırdığı belirtilmektedir (Büyükboyacı, 1998:88).

Büyükboyacı (1998:89)'nın yaptığı araştırmanın sonucunda geliştirdiği öneriler şöyle özetlenebilir. Taşınmalı İlköğretime geçilmeden önce yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerinin alınması, merkez okullara yemekhane yapılması, taşıma yapılan okulların sürekli açık tutulması gerektiği, merkez okulların donanım eksikliğini giderilmesi, devlet tarafından gönderilen ödeneklerin artırılması gerektiği, öğrencisi taşınan okulların araç-gereçlerinin taşıma merkezi okullara devredilmesi, taşıma merkezi okullarda öğrencilerin okula uyumu konusunda rehber öğretmen gönderilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Küçükkoğlu (2001:44) tarafından Erzurum İli'nde yapılan 'İlköğretimde Taşınmalı Eğitim Sistemi ve Uygulamasına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri''adlı çalışmada uygulanmakta olan Taşınmalı Eğitimin durumu araştırmada Aşkale İlçesi'ndeki uygulamaların verimliliği ve sorunlarının betimlenmesi, çözüm yolları getirmesi düşünüldüğünden tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini Erzurum İli'nde taşınmalı ilköğretim uygulaması yapılan okulların öğretmen ve yöneticileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Aşkale İlçesi ve Kandilli Beldesi'nde Taşınmalı İlköğretim uygulamasına giren okulların öğretmen ve yöneticileri oluşturmaktadır.

Ankete katılan 83 kişiden 30'u kadın 53'ü erkektir. Bu kişilerin 68'i öğretmen, 15'i yöneticidir. Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bazı sonuçlar ve öneriler şunlardır (Küçükkoğlu, 2001:60-61):

(a) Taşınmalı Eğitim uygulaması genel okullaşma oranını arttırmıştır. Bu zorunlu eğitimin ve yasal zorunluluğun bir sonucudur.

(b) Taşınmalı eğitim uygulamasının genel başarı düzeyini arttırdığı konusunda açık bulgular bulunamamıştır.

(c) Taşımali eğitim sonrası sınıflardaki mevcut öğrenci sayısı oldukça artmıştır.Çünkü merkez okulların fiziki yapısı uygulama öncesinde iyileştirilmemiştir.

(d) Uygulama ile birlikte taşınan öğrenciler daha iyi fiziki donanıma kavuşturulmuştur.

(e) Taşımali eğitim uygulamasına dahil merkez okulların yönetimi oldukça güçleşmiştir. Bu uygulama içi yetiştirilmiş yönetici ve personelin olmaması uygulamanın sağlıklı işlemesine engel olmaktadır. Ayrıca okulda görev alacak öğretmenlerin ders yükü artmıştır.

(f) Taşımali eğitim uygulaması birleştirilmiş sınıf uygulamasını azaltmıştır.

(g) Özellikle taşımali eğitim uygulaması hazırlanmış bir teftiş politikasının olmaması, bu alanda yetişmiş teftiş elemanlarının olmaması, taşınan okulların normal okullarla aynı şartlara tabi tutulmaları yeni problemlerin doğmasına neden olmaktadır.

Yukarıda söz konusu çalışmada elde edilen bazı sonuçlar özetlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda araştırmada verilen önerilerden önemli görülen bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

(a) Taşımali ilköğretim uygulamasının akılcı ve verimli bir şekilde sürdürülebilmesi için yasal dayanakların bir an önce eksiksiz olarak düzenlenmesi gerekir.

(b) Taşımali ilköğretim uygulamasından azami faydalanabilmek için; merkez okullara taşınan öğrencilerin okula uyumu ve psikolojik problemleriyle ilgilenecek rehberlik bürolarının açılması gerekmektedir.

(c) Taşımali ilköğretim uygulamasındaki merkez okullar yerine yatılı ilköğretim bölge okullarının sayısı arttırılmalıdır.

(d) Taşıma ihale komisyonlarının çok sıkı ir şekilde denetlenmesi gerekir.

(e) Öğrencisinin taşınması nedeniyle kapanan okulların bulunduğu köylerde milli bayramlar gibi özel günlerin kutlanması ve öğretmen yerine köy

halkına rehberlik edecek kişilerin bulundurulması için gereken tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

- (f) Öğrencisi taşınan okulların araç ve gereci merkez okullara aktarılmalıdır.
- (g) Bu tip okulların yöneticilerini yetiştirilmesi için üniversitelerde taşınmalı eğitim sistemini esas alan eğitim yönetimi alanları açılabilir. Bu anlamda yurt dışındaki uygulamaları tanıyarak ülkemize uyarlayabilecek taşınmalı eğitim konusunda gerçekten uzman kişilerin yetiştirilmesi amacıyla yurtdışı bursları düzenlenmelidir.

Bulut (2003) tarafından Gaziantep İli'nde yapılan “Taşınmalı Eğitim Sistemine İlişkin İlköğretim Müfettişleri Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Beklentileri (Gaziantep İli Örneği)” adlı araştırma, betimsel bir araştırma olup araştırmanın gerçekleştirilmesinde tarama modeli kullanılmış, bu çerçevede “Taşınmalı Eğitim Sistemine İlişkin İlköğretim Müfettişleri Taşıma Merkezi İlköğretim Okulu Yöneticileri ve Öğretmenlerin Beklentileri”ni ölçen anket taşıma merkezi ilköğretim okullarında istihdam edilen eğitimcilere ve bu kurumları denetleyen ilköğretim müfettişlerine uygulanmıştır.

Bu araştırmanın evrenini 2002-2003 eğitim-öğretim yılında Gaziantep İli ve ilçelerinde bulunan taşıma merkezi ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticileri, öğretmenleri ve bu okulların denetimini yapan Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü teftiş bölümünde görevli ilköğretim müfettişleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucunda öğrenci başarısının artması için devamsızlık probleminin çözülmesi, velilerin okullarla ilişkilerinin artması, taşınmalı eğitim konusunda toplumun bilinçlendirilmesi, merkezi konuma sahip taşıma merkezi okulların oluşturulması, öğrenci devamının sağlanması için velilerin

bilinçlendirilmesi, fiziki ve çevresel şartların iyileştirilmesi ve yerel yönetimlerin bu konuda daha duyarlı davranmaları gerektiği belirtilmiştir.

Taşınmalı ilköğretim uygulaması ile ilgili Receptoğlu (2006) tarafından ‘Taşınmalı İlköğretim Uygulamasında Taşıma Merkezi Olan İlköğretim Okullarının Sorunları:Çankırı,Karabük ve Kastamonu İli Örneği’’ adlı bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın genel amacı; Milli Eğitim Bakanlığınca başlatılan ve Türkiye genelinde uygulanmakta olan “Taşınmalı İlköğretim Uygulaması” çalışmalarının durumunu ve sorunlarını tespit ederek bunlara çözüm önerileri getirmektir (Receptoğlu, 2006:11).

Araştırmanın çalışma grubunu, 2005–2006 eğitim-öğretim yılında Kastamonu, Karabük ve Çankırı illerinin merkez ilçelerindeki 25 ilköğretim okulu oluşturmaktadır. Çalışma grubunda bulunan 38 yönetici, 256 öğretmen, 440 öğrenci ve 155 araç sürücülerine araştırmanın amacına uygun bilgi toplamak için geliştirilen anket uygulanmıştır (Receptoğlu, 2006:73).

Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bazı sonuçlar ve geliştirilen öneriler şunlardır:

- (a) Taşıma merkezi olan okulun laboratuvarlarının yetersiz olması.
- (b) Taşıma merkezi olan okulun ders araç ve gereçlerinin yetersiz olması.
- (c) Taşıma merkezi olan okulun kütüphanesinin yetersiz olması.
- (d) Taşıma merkezi olan okulun spor salonunun yetersiz olması.
- (e) Taşıma merkezi olan okuldaki bilişim ve teknoloji sınıfının yetersiz olması.
- (f) Öğrencilere öğlen saatinde verilen yemeklerin yetersiz olması.
- (g) Okulda öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yerin yetersiz olması.
- (h) Taşıma merkezi olan okulun gerekli personel ve hizmetli durumunun yetersiz olması.
- (i) Öğrencileri sosyal ve kültürel yönden geliştirici faaliyetlerin yetersiz olması.

- (i) Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sosyal etkinliklerde görev alamaması.
- (j) Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sportif faaliyetlere yeterince katılamaması.
- (k) Kış aylarında yolların kapanmasının ve bozulmasının taşımayı güçleştirmesi
- (l) Taşıma araçlarında öğrencileri denetleyecek ve onlarla ilgilenecek refakatçi öğretmen yada görevlinin olmaması (Recepoğlu, 2006:143).

Yukarıda sözü edilen çalışmada elde edilen bazı sonuçlar özetlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda elde edilen ve önemli görülen önerilerden bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür.

- (a) Taşıma işini yapacak olan araç sürücüleri seçilirken eğitim durumlarına bakılarak seçim yapılmalı; ehil, sorumlu, tecrübeli ve davranışlarıyla öğrencilere örnek olabilecek kişilerin tercih edilmesi sağlanmalıdır. Öğrenciler açısından araç sürücüsünün önemi ve etkisi, onlarla beraber olduğu zaman dilimi düşünüldüğünde, azımsanamayacak derecededir. Sürücünün davranışları, hareketleri ve kişiliği öğrencide kalıcı izler bırakmaktadır. Bu sebeple bu konu ihmal edilmemesi ve üzerinde ısrarla durulması gereken bir öneme sahiptir.
- (b) Taşıma işini yapacak araç sürücüleri eğitim kurslarına alınarak öğrenci taşıma sorumluluğu konusunda bilinçlendirilmelidir. Ayrıca araç sürücüleri öğrenci taşımacılığı ile ilgili çok yönlü bilgilendirilmelidir. Bu bilgilendirme ilk yardım, acil durumlara müdahale, çocuk psikolojisi gibi alanları içermelidir.
- (c) Taşıma merkezi olan okulda öğrencilerin yemeklerini yiyebileceği uygun bir ortam sağlanmalı ve öğrencilere mutlaka sıcak yemek verilmelidir. Çünkü öğrenciler genelde okul için erken yola çıktıkları için yeterli düzeyde veya hiç kahvaltı yapamamakta ve verilen kumanyalar yeterli düzeyde besleyici olmamakla birlikte çoğu kırsal kesimden gelen öğrencilerin geleneksel yemek alışkanlıklarıyla uyuşmamakta, bu sebepten de israf olmaktadır.
- (d) Taşımada kullanılan yolların taşıma için daha uygun ve elverişli hale getirilmesi, yol bakım ve onarın çalışmalarının düzenli olarak zamanında yapılması ve özellikle kış aylarında araçların ulaşımını sağlayabilmek için gerekli tedbirlerin alınarak, yolların sürekli açık bulundurulması gerekmektedir.
- (e) Bilim ve teknoloji sınıfı, laboratuvar, kütüphane, spor salonu ve derslik gibi fiziksel ve donanımsal eksiklikler

giderilmeli ve buralar gerekli araç-gereçlerle donatılmalıdır, en önemlisi de tüm imkanlar öğrencilerin kullanımına sunulmalı ve bu olanaklardan en üst düzeyde istifade etmeleri sağlanmalıdır (Recepoglu, 2006:145).

Kabaş (2006) tarafından yapılan Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar (Bolu İli Örneği) adlı bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın evreni 2004–2005 eğitim-öğretim yılında Bolu ili merkezindeki taşıma merkezi olan okulların yönetici, öğretmen ve velilerinden oluşmaktadır. Bolu merkezi ve merkeze bağlı ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinden tamamına ulaşılmış ayrıca örneklem alınmamıştır. Buna göre Bolu İli merkezinde bulunan toplam 15 taşıma merkezi ilköğretim okulunda görevli 21 yönetici ile 233 öğretmenin tamamına ulaşılmıştır. İlköğretim okullarındaki velilerin sayılarının çokluğu nedeniyle örneklem alma yöntemlerinden random yöntemi kullanılmıştır. Velilerin evrenini oluşturan toplam 2474 taşınan öğrencinin %22'sini oluşturan 550 öğrenci velisine anketler Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Koordinesi ile Okul Müdürlükleri aracılığı ile gönderilmiş; anketlerden 520 tanesi geri dönmüş; bunlardan da 516 tanesi geçerli sayılmıştır. Böylece örneklemde, Bolu ili merkezindeki taşıma merkezi olan okullarda çocuklarını okutan velilerin % 20,9'u yer almıştır.

Araştırmanın sonuçlarının yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinin ayrı ayrı değerlendirildiği görülmektedir (Kabaş, 2005:104-108). Araştırmaya katılan 21 yönetici; Taşımali ilköğretim için devletin yaptığı harcamaların yetersiz olduğunu, taşıma merkezi okulun fiziksel açıdan, öğretmen bakımından yetersiz olduğunu, taşımali ilköğretimle gelen öğrencilerin yorgun düştüğünü ve yolların taşımali eğitim için uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan 233 öğretmen; Taşımali ilköğretim konusunda velilerin görüşünün alınmadığını, taşımali ilköğretimle gelen öğrencilerin yorgun düştüğünü, yolların taşımali eğitim için uygun olmadığını, taşıma ile gelen öğrencilerin okula ve arkadaşlarına uyum sağlayamadığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan 516 veli; Kış aylarında yolların bozularak taşımayı güçleştirdiğini, okul yönetiminde sorunların arttığını, taşımali ilköğretim okullarında öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yerin olmaması sorunun her zaman yaşandığını belirtmişlerdir.

Araştırmanın sonunda şu öneriler geliştirilmiştir; Bütün taşıma merkezi ilköğretim okullarında öğle yemeklerinin düzenli yenilebileceği bir yemekhane veya yemek masalarının bulunduğu kantin alanlarının bulunması için tedbir alınabilir. Taşımali ilköğretim için devletin yaptığı harcamalar arttırılmalıdır. Taşıma güzergâhlarındaki yollar özellikle kış aylarında bakımlı olmalı, kapanan köy yollarının açılmasında taşımali eğitim için kullanılan köy yollarına öncelik verilmelidir. Taşıma merkezi okulların başarılarının artması için 1.2.3. sınıfta birleştirilmiş sınıflı okullardan gelen öğrencilere 4. ve 5. sınıf programları farklı ve zengin içerikli, açıklarını kolay kapatacakları şekilde uygulanmalıdır. Bunu sağlamak için taşıma merkezi okullardaki 4. ve 5. sınıf programları yeniden oluşturulmalıdır. Taşıma araçlarının ihale sözleşmelerinde, taşıma merkezi okullarda ders dışı saatlerde yapılan sosyal etkinliklerin bitiş saatlerine göre taşıma yapılmasıyla ilgili yasal düzenleme yapılmalıdır (Kabaş, 2005:109-110).

2.10.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hawley ve Smith tarafından (2000) yapılan ‘‘Taşımali Eğitim Sistemi’’ adlı çalışmada tarama modeli ve doküman inceleme modeli kullanılmıştır. Bu çalışmada taşımali eğitim sistemine geçişin nedenlerini ve etkilerini belirlemek ve değerlendirmek amaçlanmıştır. Hawley ve Smith’e göre Amerika’nın okul kültürü ve bunun bilinmeyen ama uygulanan, öğrenci başarısı aile hayatı ve okul etkinliklerine katılımından dolayı taşımali eğitim sistemi neredeyse tüm okul alanlarıyla ilgilidir.

Araştırmanın evrenini 1998’de Columbus ve Ohio’daki taşımali ilköğretim okullarının öğrencileri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın sonucuna göre 20.yüzyılda okullarda birleştirmeler ve meslekleştirmelere yönelik yapılan çalışmalar kırsaldaki

öğrencilerin taşınması gibi sonuçlar ortaya koymuştur. Taşımalı sisteme geçişin en belirin nedeni kırsaldaki okulların kapatılması olduğu belirtilmiştir. Bunun dışında bu çalışmada okulların tarihi ve politik dağılımları, okulların birleştirilmesi, sosyal ve kültürel durumlar, çocukların sağlığı ve güvenliği, ekonomik nedenler de taşımalı eğitim sistemine geçişi gerektiren sebepler olarak ortaya koyulmuştur.

Spence (2000) tarafından Washington'da yapılan "Uzun Otobüs Yolculukları: Okul bütçesi, aile yaşamı ve öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisi" adlı tarama modelindeki çalışmada ilk ve orta öğretim okullarında taşımının öğrencilerin başarıları, aile yaşantıları ve okul bütçesi üzerindeki etkilerini belirlemek ve değerlendirmek amaçlanmıştır. Alan yazın taramasıyla eskiden daha çok öğrencinin daha uzun mesafeden taşındığı ama bu konu hakkında taşıma için kullanılan araçların güvenilirliği dışında yapılan araştırmaların ve edinilen bilgilerin yetersiz olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın evrenini 2000 yılında Washington'daki taşımalı ilk ve ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Spence'in yaptığı bu araştırmanın sonucuna bakıldığında okulların birleştirilmesiyle geçmişten bugüne taşınan öğrenci sayısı artmıştır. Taşımadan en çok etkilenenler, okulları kapatılıp merkeze taşınan kırsal kesimde yaşayan öğrencilerdir. Yapılan çalışmayla uzun yol taşımalarının öğrencinin aile hayatı, okul performansı ve etkinliklere katılımını olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Yolculuk ücretinin yüksekliği taşımının getirdiği bir başka dezavantaj olarak ortaya koyulmuştur.

Jimerson (2007) tarafından yapılan "Batı Virginia'daki birleştirilmiş alanlarda taşımalı eğitim sistemi" adlı çalışmada taşımalı eğitim sisteminin öğrenciler üzerindeki etkisini belirlemeyi ve değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Jimerson yaptığı çalışmasında bölgesel birleşmeler nedeniyle Batı Virginia'da zamanla küçük yerel okulların (ilkokul ve lise gibi) kapatıldığını, bunun

kırsalda ve kasabalarda yaşayan öğrencilerin taşıma merkezlerinde eğitim alabilmek için uzun taşımalara ihtiyaç duymalarına neden olduğunu dile getirmiştir.

Araştırmanın amacı taşımalı okullarda öğrencilerin okula nasıl geldiği, sabahları yolculuğun etkisini üzerlerinden atmaları için okula geliş ve dersin başlaması sırasında ne kadar zamana ihtiyaçları olduğu, kaç öğrencinin devlet tarafından taşındığı okulların birleştirilmesi sonucunda müfredat dışı aktivitelere katılımın nasıl olduğu, taşıma zamanları, yöntemi uzun yolların etkileri, öğrencilerin üniversiteye gitmeleri ile taşıma arasındaki ilişki gibi taşımalı eğitim sistemiyle birlikte ortaya çıkan sorulara cevap bulmaktır.

Araştırmanın sonucunda uzak mesafeden taşınan öğrencilerin okul hayatları, okul sonrası aktivitelere katılım durumlarını olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Taşınmalı ilköğretimin genel durumunu, yönetici görüşlerine göre tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma var olan durumu betimlemeyi amaçladığından nicel araştırma yaklaşımlarından tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modelinde, tarama araştırmacısı, nesnenin ya da bireyin doğrudan kendisini izleyebileceği gibi, önceden tutulmuş kayıtlar ve alandaki kaynak kişilere başvurarak, elde edeceği dağınık verileri kendi gözlemleri ile bir sistem içinde bütünleştirerek yorumlamak durumundadır (Karasar, 2003: 77).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Muğla il merkezi ilçeleri ve köylerinde taşıma merkezi durumundaki ilköğretim okulu yöneticileri oluşturmaktadır. Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2007 yılı Temmuz ayı verilerine göre il, ilçe merkezleri ve köylerde toplam 128 taşıma merkezi ilköğretim okulu bulunmakta ve bu okullarda görevli yaklaşık 270 okul yöneticisi görev yapmaktadır. Bunların 128'i müdür, 142'si müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Araştırmada evrenin küçüklüğü nedeniyle tüm evrene ulaşma yolu benimsenmiş ve örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırma için yöneticilerin tamamına anket gönderilmiş olup, 255 anket geri dönmüştür. Bunların 116'sı müdür, 139'u müdür yardımcısıdır. Anketlerin geri dönme oranı %94,4'tür.

3.3. Veri Toplama aracının Geliştirilmesi

Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi ölçeğini hazırlamak için konuyla ilgili alanyazın taranmış, araştırma konusu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar incelenmiştir. İlgili alanyazın incelenmesi sonucunda 60 soruluk bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçek taslağının oluşturulmasında bu havuzdan yararlanılmış ve tez danışmanı ile görüşülerek 45 maddelik bir ölçek taslağı oluşturulmuştur.

Hazırlanan ölçek taslağı, eğitim yönetimi ile ölçme ve değerlendirme alanlarında uzman olan kişilerin (Prof. Dr. Erdoğan Gavcar, Doç. Dr. Salih Uşun, Yrd. Doç. Dr. Aynur Bilir, Yrd. Doç. Dr. Necdet Aykaç, Yrd. Doç. Dr. Bilal Duman, Yrd. Doç. Dr. Baki Şahin, Yrd. Doç. Dr. Cem Şafak Çukur, Yrd. Doç. Dr. Kevser Baykara Pehlivan) görüşlerine sunulmuştur. Ölçek, uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda yeniden ele alınmış, iki madde daha eklenerek madde sayısı 47'ye çıkarılmış ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra geçerlilik ve güvenilirliğinin test edilmesi için ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama evren ve örneklem dışında kalan gruplarla yapılmıştır. “Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi” ölçeğinin ön uygulaması Amasya, Kütahya, Şanlıurfa, Van ve Zonguldak illerindeki 42 ilköğretim okulunda görev yapan 115 yöneticiye uygulanmıştır. Ön uygulama yapılan ilköğretim okulu ve yönetici sayıları **Tablo 3**'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ön uygulama yapılan ilköğretim okulu ve yönetici sayıları

Ön Uygulama Yapılan		
İller	İlköğretim Okulu Sayısı	Yönetici Sayısı
Amasya	8	20
Kütahya	7	18
Şanlıurfa	9	24
Van	10	30
Zonguldak	8	23

Yöneticilerden elde edilen verilerin faktör çözümlemesine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testleri sonuçları incelenmiştir. Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett testlerinin sonuçlarının verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermesi nedeniyle, ölçeğin temel bileşenlerini tespit etmek için Temel Bileşenler Yöntemi ile faktör analizi gerçekleştirilmiştir. 47 maddeyle yapılan ilk analiz sonucunda KMO= .605 ve Barlett küresellik testi sonucunun [$\chi^2= 2403,575$; $P<.01$] ve anlamlılık değerinin .000 çıkması faktör analizi yapabilmek için üzerinde çalışılan örneklem büyüklüğünün yeterli ve verilerin ise faktör analizi yapabilmek için uygun olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2006:322).

Ölçeğin güvenilirliğini saptamak için ise Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Kalaycı'nın (2006:405) alpha katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme kriterleri esas alınmıştır. Bu kriterler aşağıda belirtilmiştir:

- .00 $\leq \alpha \leq$ .40 ise ölçek güvenilir değildir.
- .40 $\leq \alpha \leq$ .60 ise ölçek düşük güvenilirliktedir.
- .60 $\leq \alpha \leq$ .80 ise ölçek oldukça güvenilirdir.
- .80 $\leq \alpha \leq$ 1 ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Uygulama sonuçları değerlendirilip, yöntem ve içerik konusunda gerekli görülebilecek geliştirmeler yapıldıktan sonra ölçek 36 maddeye indirilmiştir. Ön uygulama sonrası elde edilen ölçek **Ek-1'de** verilmiştir.

Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirmesi ölçeği, yöneticilerin taşınmalı ilköğretime ilişkin görüşlerini ölçen, 1-5 arası puanlanan Likert tipi bir ölçektir: “(1) Hiç katılmıyorum, (2) Çok az katılıyorum, (3) Kısmen katılıyorum, (4) Büyük ölçüde katılıyorum, (5) Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden oluşmaktadır.

Hazırlanan ölçek taslağı literatüre dayalı olarak hazırlandığından, her alt ölçek başlı başına bir ölçek olarak tasarlandığı için faktör analizi her alt ölçeğe uygulanmış ve her alt ölçeğin tek boyutlu olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca her bir maddenin madde toplam korelasyonlarına ve faktör yük değerine bakılmıştır. Bu konuda Büyüköztürk (2006:171) genel olarak, madde - toplam korelasyonu 0,30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği, 0,20 ile 0,30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda teste alınabileceği veya maddenin düzeltilmesi gerektiği, .20'den daha küçük maddelerin ise teste alınmaması gerektiğini önermektedir.

Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması, o maddelerin birlikte bir kavramı- yapıyı-faktörü ölçtüğü anlamına gelir. Madde faktör yük değerinin 0,45 ve daha yüksek olması, maddelerin seçiminde iyi bir ölçüttür (Büyüköztürk, 2006:124). Bu nedenle faktör analizi sonuçlarına göre faktör yük değeri 0,45'in altında olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Elde edilen faktörlerin alfa güvenirlik katsayılarına ve açıklanan varyansa bakılmıştır.

Ön uygulama veri seti tek bir boyut olarak değil ölçeğin alt boyutları tek tek faktör analizine sokulmuştur. **Tablo 4'te** "Fiziki Durum" alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde toplam korelasyonları yer almaktadır.

Tablo 4. Fiziki Durum Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
1.	Taşıma merkezi okulun fiziki durumu taşımaya uygundur.	0,758	0,348
4.	Taşıma merkezi okulun yeterli oyun alanı vardır.	0,789	0,521
5.	Okul bahçesinin güvenliği yeterlidir.	0,785	0,413
6.	Okulun bulunduğu yerin ulaşımı kolaydır.	0,512	0,306
7.	Okullarda bilgi teknolojisi sınıfı yeterlidir.	0,824	0,393
8.	Okulların laboratuvarları yeterlidir.	0,894	0,370
9.	Taşıma merkezi okulun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	0,567	0,453
10.	Taşıma merkezi okulun internet bağlantısı yeterlidir.	0,857	0,289
Açıklanan Varyans: % 67			
Cronbach Alfa Katsayısı = 0,70			

Ölçeğin birinci alt boyutu olan “Fiziki Durum” alt ölçeğinde faktör analizi öncesi 11 madde bulunmaktadır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,512 ile 0,894 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde toplam korelasyonu 0,30’dan küçük olan madde 2, madde 3 ve madde 11 anketten çıkarılmıştır. Faktör ve madde analizi sonrası alt ölçekte 8 madde kalmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin oluşturduğu faktörün toplam varyansın % 67’sini açıkladığı görülmüştür. Alt ölçek için Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı $\alpha = 0,70$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu kabul edilmiştir.

Aşağıda yer alan **Tablo 5’te** “Taşıma” alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde analizi sonuçları yer almaktadır.

**Tablo 5. Taşıma Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi
Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları**

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
13.	Taşıma merkezi ilköğretim okullarında okul-aile birliği işlevini yerine tam getirmektedir.	0,502	0,403
14.	Taşımali ilköğretim uygulaması başlarken okul yöneticilerinin görüşü alınmıştır.	0,852	0,569
15.	Taşımali ilköğretim uygulaması başlarken velilerin görüşü alınmıştır.	0,850	0,560
16.	Yerel yönetimlerin taşımali eğitimle ilgili yeterli bilgisi vardır.	0,593	0,399
17.	Servis araçları ilgili yönetmeliğe uygundur.	0,752	0,465
18.	Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder.	0,795	0,443
19.	Servis şoförleri düzenli aralıklarla eğitime alınırlar.	0,615	0,495
20.	Servis araçlarının park yerleri yeterlidir.	0,596	0,413
21.	Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler.	0,638	0,357
23.	Servis araçları belirlenen güzergahları takip eder.	0,614	0,300
24.	Yollar taşımali ilköğretim uygulamasına uygun planlanmıştır.	0,806	0,289
Açıklanan Varyans: % 67			
Cronbach Alfa Katsayısı = 0,70			

Ölçeğin ikinci alt boyutu olan “Taşıma” alt ölçeğinde faktör analizi öncesi 13 madde bulunmaktadır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,502 ile 0,852 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde toplam korelasyonu 0,30’dan küçük olan madde 12 ve madde 22 anketten çıkarılmıştır. Faktör analizi sonrası temel ölçütler alt ölçeğinde 11 madde kalmıştır. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin oluşturduğu faktörün toplam varyansın % 67’sini açıkladığı görülmüştür. Alt ölçek için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı $\alpha = 0,70$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu kabul edilmiştir.

Aşağıda yer alan **Tablo 6'da** “Yemek” alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 6 . Yemek Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
25.	Yemekler ihalelerde belirtilen niteliklere uygun olarak çıkmaktadır.	0,467	0,431
26.	Taşıma merkezi ilköğretim okulunda yemek için özel bir bölüm ayrılmıştır.	0,870	0,504
27.	Yemekhaneler ilköğretim çağındaki öğrencilerin kullanabilecekleri şekilde düzenlenmiştir.	0,933	0,647
28.	Yemekhanelerin temizlik ve düzeni belirlenen ölçütlere uygundur.	0,846	0,597
29.	Yemeklerden rahatsızlanan öğrenciler olmaktadır.	0,824	0,302
31.	Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer verilmektedir.	0,624	0,225
32.	Taşıma merkezi okullarda yemeklerin bir örneği günlük saklanmaktadır.	0,704	0,342
33.	Yemek dağıtımını ile her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır.	0,687	0,305
Açıklanan Varyans: % 66			
Cronbach Alfa Katsayısı = 0,73			

Ölçeğin üçüncü alt boyutu olan “Yemek” alt ölçeğinde faktör analizi öncesi 9 madde bulunmaktadır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,467 ile 0,933 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde toplam korelasyonu .30'dan küçük olan madde 30 anketten çıkarılmıştır. Faktör analizi sonrası Yemek alt ölçeğinde 8 madde kalmıştır. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin oluşturduğu faktörün toplam varyansın % 66'sını açıkladığı görülmüştür. alt ölçeği için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı $\alpha = 0,73$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 7'de “Eğitim-Öğretim” alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 7. Eğitim-Öğretim Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Faktör Yük Değerleri ve Madde Toplam Korelasyonları

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
37.	Öğrencilerde okula uyum problemi vardır.	0,731	0,315
38.	Öğrencilerin okula devamında taşınmalı sistemden kaynaklanan sorunları vardır.	0,758	0,376
39.	Taşıma ile gelen öğrenciler okulun genel başarısını düşürmektedir.	0,713	0,376
41.	Taşınmalı öğrenciler bursluluk imkanından faydalanmakta güçlük yaşamaktadır.	0,608	0,326
42.	Taşınmalı öğrencilerin velileri toplantılara düzenli katılmada sorunlar yaşamaktadır.	0,862	0,396
43.	Velilerin, öğretmen ve yöneticilerle taşınmalı gelen öğrencilerin sorunlarını paylaşma imkanı kısıtlıdır.	0,778	0,393
44.	Taşınan ve taşınmayan öğrenciler arasında uyum problemi vardır.	0,690	0,435
45.	Taşınmalı öğrenci velilerinin, çocuklarının ders ve davranışlarıyla yakından ilgilenme imkanı kısıtlıdır.	0,797	0,300
46.	Velilerin taşınmalı ilköğretimle ilgili şikâyetleri vardır.	0,598	0,414
Açıklanan Varyans: % 65			
Cronbach Alfa Katsayısı = 0,77			

Ölçeğin dördüncü alt boyutu olan “Eğitim-Öğretim” alt ölçeğinde faktör analizi öncesi 14 madde bulunmaktadır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,598 ile 0,862 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde toplam korelasyonu .30’dan küçük olan madde 34, madde 35, madde 35, madde 40 ve madde 47 anketten çıkarılmıştır. Faktör analizi sonrası Eğitim-Öğretim alt ölçeğinde 9 madde kalmıştır. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin oluşturduğu faktörün toplam varyansın % 65’ini açıkladığı görülmüştür. Eğitim-Öğretim alt ölçeği için Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı $\alpha = 0,77$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu kabul edilmiştir. Madde toplam korelasyonları da maddelerin ayırt edici güçlerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

3. 4. Verilerin Çözümlemesi

Tarama modellerinde anket, veri toplama tekniği olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmada da veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Ankette taşımalı ilköğretim uygulamasında karşılaşılan sorunları okul yöneticilerinin görüşlerine göre ortaya konulması hedeflenmiştir. Müdür ve müdür yardımcılarının görüşleri arasında cinsiyet, eğitim durumu, kıdem, taşımalı eğitim seminerine katılma durumu ve okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenleri açasından fark olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla veri toplama aracı anket ilgili literatürden de yararlanılarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anketle ilgili uzman görüşü alınarak sınırlı bir pilot uygulama yapıldıktan sonra ankete son hali verilmiştir.

Verilerin analizinde ve yorumlanmasında faktör analizi, frekans ve yüzde dağılımı, aritmetik ortalama ve standart sapma; müdür ve müdür yardımcılarının görüşleri arasında değişkenlere göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak ise değişkenlerin durumuna göre Kruskal Wallis Testi, Mann-Whitney U-testi, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 14 paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde sırasıyla okul yöneticilerinin demografik özellikleri, fiziki durum, taşıma, yemek ve eğitim-öğretim durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgular her bir başlık altında yorumlanmaya çalışılmıştır.

4.1. Demografik Özellikler

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan ilköğretim okulu yöneticilerinin cinsiyet, kıdem, öğrenim durumu ve branşlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 8: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet Frekans	Kadın	Erkek	Toplam
N	38	217	255
%	14,9	85,1	100,0

Tablo 8’de denek gruplarının cinsiyetleri gösterilmiştir. İlköğretim okulu yöneticilerinin % 14,9’unun kadın, % 85,1’inin de erkek olduğu görülmektedir. Bayan yönetici sayısının erkek yöneticilerden az olması, bayanların ders dışı zamanlarını daha çok ailelerine ayırma düşüncesi, okul yöneticiliğinde bayanlara ayrıcalık tanınmaması gibi sebepler sayılabilir.

Tablo 9’da İlköğretim okulu yöneticilerinin öğrenim durumuna göre dağılımına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 9: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Öğrenim D. Frekans	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Diğer	Toplam
N	59	184	3	9	255
%	23,1	72,2	1,2	3,5	100,0

Tablo 9'da denek gruplarının öğrenim durumlarına göre dağılımları yer almaktadır. İlköğretim okulu yöneticilerinin % 23,1'i önlisans, % 72,2'si lisans, % 1,2'si yüksek lisans ve % 3,5'inin diğer kademedeki okullardan mezunu olduğu görülmektedir. Örnekleme alınan ilköğretim okulu yöneticilerinin büyük çoğunluğu önlisans ve lisans mezunudur. Okul yöneticilerinden yüksek lisans mezunu olanların çok az olması eğitim yöneticiliğinin uzmanlık alanı olmaması, ayrıca okul yöneticiliğinin mevzuatta tanımını ikinci görev olarak bulmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Aşağıdaki **Tablo 10'da** unvana göre araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 10: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Unvana Göre Dağılımı

Unvan Frekans	Müdür	Mdr. Baş Yrd.	Mdr. Yrd.	Toplam
N	116	0	139	255
%	45,5	0,0	54,5	100,0

Tablo10'da denek gruplarının unvana göre dağılımları yer almaktadır. İlköğretim okulu yöneticilerinin % 45,5'i müdür ve % 54,5'i de müdür yardımcısı oluşturmaktadır. Örnekleme alınan ilköğretim okulu yöneticileri içinde müdür baş yardımcısı bulunmamaktadır. Müdür başyardımcısının bulunmaması taşıma merkezi ilköğretim okullarının öğrenci sayısının müdür başyardımcısı norm kadrosu için yeterli olmadığından kaynaklandığı söylenebilir.

Aşağıdaki **Tablo 11'de** yöneticilik kıdemine göre araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 11: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Kıdemlere Göre Dağılımı

Kıdem Frekans	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21+ yıl	Toplam
N	103	66	50	27	9	255
%	40,4	25,9	19,6	10,6	3,5	100,0

İlköğretim okulu yöneticilerinin kıdemlere göre dağılımlarına bakıldığında, yoğunlaşmanın 1-5 yıl ve 6-10 yıl gruplarında olduğu **Tablo 11'de** görülmektedir. İlköğretim okulu yöneticilerinin % 40,4'ünün 1-5 yıl, % 25,9'unun 6-10 yıl, %19,6'sının 11-15 yıl, %10,6'sının 16-20 yıl ve % 3,5'inin 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olduğu görülmektedir. 1-5 yıl arası yöneticilerin % 40,4 ile en yüksek orana sahip olması, araştırmanın yapıldığı dönemde okul yöneticiliğine atamaların objektif ölçütlere bağlı olmadığı gerekçesiyle idari yargı tarafından iptal edilmesi ve okul yöneticiliklerinin vekaleten ya da görevlendirme ile sürdürülmesinden, 21 ve üzeri yöneticilerin %3,5 olması taşıma merkezi okulların genellikle köy ve beldelerde olmasından dolayı, kıdemi fazla yöneticilerin il ve ilçe merkezi okullarda yoğunlaşmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 12'de ilköğretim okulu yöneticilerinin taşınmalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılıp katılmadıklarına ilişkin cevaplarının dağılımı sunulmuştur.

Tablo 12: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşınmalı Eğitimle İlgili Bir Eğitim Programına Katılımlarına Göre Dağılımı

Program K. Frekans	Evet	Hayır	Toplam
N	69	186	255
%	26,7	72,9	100,0

Tablo 12’de denek gruplarının taşınalı eğitimle ilgili bir eğitim programına katılımlarına ilişkin dağılımları gösterilmiştir. İlköğretim okulu yöneticilerinin % 26,7’sinin taşınalı eğitimle ilgili bir eğitim programına katıldığı, % 72,9’unun da katılmadığı görülmektedir. Taşınalı eğitimle ilgili bir programa katılmama oranının %72,9 oranında hayır çıkması taşıma merkezi okul yöneticilerinin genellikle taşınalı eğitimle ilgili eğitim almadan ilgili mevzuattan yararlanarak görevlerini yapmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Ancak yöneticilerin taşınalı eğitimle ilgili bir programa katılmaları onların daha bilinçli olarak görevlerini yapmalarını sağlayacaktır. MEB Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı’nın taşınalı eğitimle ilgili yapmış olduğu seminerlerin yetersiz olduğu söylenebilir.

Tablo 13’te ilköğretim okulu yöneticilerinin cevaplarının taşıma merkezli ilköğretim okulunun bulunduğu yerleşim birimine göre dağılımına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 13: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yerleşim Birimine Göre Dağılımı

Yerleşim B. Frekans	İl. M.	İlçe M.	Belde (Kasaba)	Köy	Toplam
N	12	60	68	115	255
%	4,7	23,5	26,7	45,1	100,0

Tablo 13 incelendiğinde taşınalı ilköğretim okullarında görevli yöneticilerin büyük çoğunluğunun köy ve beldelerde kurulu taşıma merkezli ilköğretim okullarında görev yaptıkları görülmektedir. İlköğretim okulu yöneticilerinin % 4,7’sinin il merkezinde, % 23,5’inin ilçe merkezinde, % 26,7’sinin belde ve % 45,1’inin de köy’de kurulu taşıma merkezi ilköğretim okullarında görev yaptıkları görülmektedir. Taşınalı ilköğretim okulu yöneticilerinin büyük çoğunluğunun belde

ve köylerde görev yapmaları, taşıma merkezi okulların daha çok bu yerleşim birimlerinde yoğunlaşmasının sonucudur.

4.2. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşleri

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumuna ilişkin görüşleri **Tablo 14**'te verilmiştir.

Tablo 14: Fiziki Duruma İlişkin Yönetici Görüşleri

(N=255)

Madde No	Önem Sırası	Konu	$\bar{X}$	Önem Derecesi
4	1	Okulun bulunduğu yerin ulaşımı kolaydır.	3,62	Büyük Ölçüde
1	2	Taşıma merkezi okulun fiziki durumu taşımaya uygundur.	3,35	Kısmen
8	3	Taşıma merkezi okulun internet bağlantısı yeterlidir.	3,22	Kısmen
2	4	Taşıma merkezi okulun yeterli oyun alanı vardır.	3,21	Kısmen
3	5	Okul bahçesinin güvenliği yeterlidir.	3,15	Kısmen
5	6	Okullarda bilgi teknolojisi sınıfı yeterlidir.	3,05	Kısmen
7	7	Taşıma merkezi okulun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	2,77	Kısmen
6	8	Okulların laboratuvarları yeterlidir.	2,73	Kısmen

Tablo 14'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri, “Okulun bulunduğu yerin ulaşımı kolaydır.” ($\bar{X} = 3,62$) ifadesine büyük ölçüde katılırken, bu ifade dışında kalan yedi ifadeye kısmen katılmaktadırlar. İlköğretim okulu yöneticilerinin ikinci sırada en fazla katıldıkları ifade ise “Taşıma merkezi okulun fiziki durumu taşımaya uygundur” ($\bar{X} = 3,35$) ifadesidir. İlköğretim okulu yöneticilerinin en az katıldıkları ifadeler “Okulların laboratuvarları yeterlidir” ($\bar{X} = 2,73$) ve “Taşıma merkezi okulun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır” ($\bar{X} = 2,77$) ifadeleri olduğu anlaşılmaktadır. Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının konum olarak ve genel fiziki durum açısından sorun yaşamadıkları, ancak taşıma yükünü kaldırabilmek amacıyla kütüphane ve laboratuvar benzeri bölümlerden bazı durumlarda feragat edildiğini düşündükleri söylenebilir. Okul yöneticileri her ne

kadar fiziki durum açısından sorun yaşamadıklarını belirtse de taşıma merkezi ilköğretim okulları genellikle beş sınıflı ilköğretim okullarından dönüştürüldükleri için sınıf ve koridorların büyüklüğü, oyun alanı, kütüphane, laboratuvar gibi mekanların günümüz şartlarında kullanıma pek elverişli olmamasından kaynaklanan problemlerin olduğu söylenebilir.

Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 15**'te gösterilmiştir.

Tablo 15:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	38	127,30	4837,50	4096.500	.950
Erkek	217	128,12	27802,50		

Tablo 15 incelendiğinde, araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir ($U= 4096.500$, $p>.05$). Buna neden olarak da taşıma merkezli ilköğretim okullarının genelde fiziki kapasitelerinin üzerinde öğrenciyi kabul etmeleri ve bu durum ile ilgili olarak kadın ve erkek yöneticilerin benzer sorunlarla yüzleştikleri söylenebilir. Buna neden olarak, yöneticilerin aynı fiziki ortamlarda görev yapmaları ve fiziki ortamların düzenlenmesi ve değiştirilmesinde etkilerinin, özellikle mevzuattan kaynaklanan sıkıntılardan dolayı çok az olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 16**'da gösterilmiştir.

Tablo 16: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	P	Anlamlı fark
1. Önlisans	59	134,32	2	2.963	.227	-
2. Lisans	184	124,02				
3. Lisansüstü	12	158,00				

Tablo 16 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 2.963$, $p>0.05$]. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin genelde kısıtlı fiziki imkanlara sahip okullarda kapasitelerinden fazla sayıda öğrenciye hizmet veren kurumlarda çalıştıkları ve öğrenim durumu ile edindikleri bilgi ve becerilerini uygulama imkanı bulamadıkları söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin unvana göre farklılaşım farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 17**'de gösterilmiştir.

Tablo 17: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Unvana Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Müdür	116	3,11	0,79	253	0,531	.596
Mdr. Yrd.	139	3,16	0,82			

Tablo 17 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)}= 0,531$, $p> 0.05$]. Müdür ($\bar{X} = 3,11$) ve Müdür Yardımcıları

($\bar{X} = 3,16$) taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Buna neden olarak da yöneticilerin unvanları ne olursa olsun taşıma merkezli ilköğretim okullarının genelde fiziki yapılarını düzeltmek için gerekli kaynak ve yetkilerden mahrum olmaları gösterilebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin yöneticilik kıdemine göre farklılaşıp farklılaşmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 18'de** gösterilmiştir.

Tablo 18:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Varyans Analizi Sonuçları

Kıdem	N	$\bar{X}$	S	Sd	F	P	Anlamli fark (LSD)
1. 1-5 yıl	103	3,12	0,79	3; 251	1,161	.325	-
2. 6-10 yıl	66	3,08	0,79				
3. 11-15 yıl	50	3,08	0,79				
4. 16 yıl ve üzeri	36	3,37	0,88				

Tablo 18 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$F_{(3, 251)} = 1,161$, $p > 0.05$]. Bütün kıdem gruplarındaki yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin genelde okullarının fiziki yapısı ve öğrenci sayısı üzerinde etki sahibi olmadıkları ve bu durumu üzerinde de kıdem sürelerine göre farklılık yaratamadıkları söylenebilir. Öğrenci başarısının artırılması için, taşıma merkezi okul yöneticileri ya da diğer okul yöneticilerinin özellikle okulların fiziki yapısı üzerinde gerekli değişiklik ve düzenlemelerin yapılabilmesi için yetkilerinin olması gereklidir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin taşımalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 19'da** gösterilmiştir.

Tablo 19: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Evet	69	3,11	0,87	253	0,357	.722
Hayır	186	3,15	0,78			

Tablo 19 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)} = 0,357$, $p > 0,05$]. Taşımalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılan ($\bar{X} = 3,11$) ve katılmayan ($\bar{X} = 3,15$) yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Yöneticilerin taşımalı eğitim programı ile kazandıkları becerilerin genelde taşıma merkezli ilköğretim okullarının fiziki yapılarını düzeltmede etkili olmadığı söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin yerleşim birimine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 20'de** gösterilmiştir.

Tablo 20: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Duruma İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yerleşim Birimi	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	P	Anlamlı fark
1. İl merkezi	12	104,63	3	3.030	.387	-
2. İlçe merkezi	60	120,38				
3. Belde(kasaba)	68	126,41				
4. Köy merkezi	115	135,36				

Tablo 20 incelendiğinde, taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 3.030$, $p>0.05$]. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin okullarının kurulu olduğu yerleşim birimlerinin genelde okullarının fiziki yapısı üzerinde etkisi olmadığını düşündükleri söylenebilir.

4.3. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin

Görüşleri

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşleri **Tablo 21**'de verilmiştir.

Tablo 21: Taşıma Durumuna İlişkin Yönetici Görüşleri

(N=255)				
Madde No	Önem Sırası	Konu	$\bar{X}$	Önem Derecesi
10	1	Servis araçları belirlenen güzergahları takip eder.	4,04	Büyük Ölçüde
6	2	Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder.	3,17	Kısmen
5	3	Servis araçları ilgili yönetmeliğe uygundur.	3,16	Kısmen
8	4	Servis araçlarının park yerleri yeterlidir.	2,96	Kısmen
11	5	Yollar taşımali ilköğretim uygulamasına uygun planlanmıştır.	2,65	Kısmen
1	6	Taşıma merkezi ilköğretim okullarında okul-aile birliği işlevini yerine tam getirmektedir.	2,46	Çok Az
4	7	Yerel yönetimlerin taşımali eğitimle ilgili yeterli bilgisi vardır.	2,32	Çok Az
7	8	Servis şoförleri düzenli aralıklarla eğitime alınırlar.	2,31	Çok Az
2	9	Taşımali ilköğretim uygulaması başlarken okul yöneticilerinin görüşü alınmıştır.	2,24	Çok Az
9	10	Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler.	2,21	Çok Az
3	11	Taşımali ilköğretim uygulaması başlarken velilerin görüşü alınmıştır.	2,15	Çok Az

Tablo 21’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri, “Servis araçları belirlenen güzergahları takip eder.” ($\bar{X} = 4,04$) ifadesine büyük ölçüde katılmaktadır. En fazla katıldıkları ikinci ifade ise “Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder” ($\bar{X} = 3,17$) ifadesidir. İlköğretim okulu yöneticileri bu ifadeye kısmen katılmaktadır. İlköğretim okulu yöneticilerinin en az katıldıkları ifadelerin ise “Taşımali ilköğretim uygulaması başlarken velilerin görüşü alınmıştır.” ($\bar{X} = 2,15$) ve “Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler” ($\bar{X} = 2,21$) ifadeleri olduğu anlaşılmaktadır. İlköğretim okulu yöneticileri bu ifadelere çok az katılmaktadır. Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim okulu yöneticilerinin taşımali ilköğretim uygulamasının planlamasının büyük ölçüde velilere danışmadan yapıldığı düşüncesi ile bu uygulamanın çevresel baskılardan bağımsız yürütüldüğü düşüncesinde oldukları söylenebilir. Yine ilköğretim okulu yöneticilerinin öğrencilerin serviste ayakta gelip gitmelerine çok az katılması ile taşımali ilköğretim uygulamasının büyük ölçüde mevzuata uygun olarak yürütüldüğü düşüncesinde oldukları ifade edilebilir. Servis araçları eğitim-öğretim yılının başında ilgili yönetmeliğe uygun hareket ederken daha sonra bunu istismar etmektedirler. Yerel yönetimler taşımali ilköğretim uygulaması ile ilgili hiçbir çalışma yapmamaktadırlar. Özellikle yerel yönetimlerin görev alanına giren yolların açılması, düzeltilmesi gibi konularda zamanında çalışma yapılmamaktadır. Asfalt olmayan yolların özellikle kış aylarında yağmurlarla bozulması sonucu açılması oldukça güç olmaktadır.

Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 22’de** gösterilmiştir.

Tablo 22: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	38	117,12	4450,50	3709.500	.324
Erkek	217	129,91	28189,50		

Tablo 22 incelendiğinde, araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir ($U= 3709.500, p>.05$). Buna neden olarak da taşıma merkezli ilköğretim okulu yöneticilerinin genelde taşıma sürecini düzenlemekten çok denetlemekle yükümlü olmaları gösterilebilir. Ancak denetleme sürecinde de okul yöneticilerinin her hangi bir cezai yaptırım yetkisi olmayıp, durumu üst makamlara bildirmekle sorumludurlar.

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma durumuna ilişkin değerlendirmelerinin öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 23**'te gösterilmiştir.

Tablo 23:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu	N	Sıra Ort.	<i>Sd</i>	X^2	P	Anlamlı fark
1. Önlisans	59	130,82	2	0.690	.708	-
2. Lisans	184	128,17				
3.Lisansüstü	12	111,50				

Tablo 23 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 0.690, p>0.05$]. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin genelde kendi inisiyatifleri ile çözemeyecekleri benzer sorunlarla yüzleşmelerinden dolayı bu sonucun elde edildiği söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma durumuna ilişkin değerlendirmelerinin unvana göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 24**'te gösterilmiştir.

Tablo 24: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Unvana Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Müdür	116	2,70	0,62	253	0,052	.959
Mdr.Yrd.	139	2,70	0,57			

Tablo 24 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)} = 0,052$, $p > 0,05$]. Müdür ($\bar{X} = 2,70$) ve Müdür Yardımcıları ($\bar{X} = 2,70$) taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Buna neden olarak da yöneticilerin unvanları ne olursa olsun taşıma merkezli ilköğretim okullarının taşıma durumlarının genelde yöneticilerin inisiyatifleri haricinde şekillenmesi gösterilebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma durumuna ilişkin değerlendirmelerinin yöneticilik kıdemine göre farklılaşıp farklılaşmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 25**'te gösterilmiştir.

Tablo 25: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Kıdem	N	$\bar{X}$	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1. 1-5 yıl	103	2,63	0,62	3;251	0,971	.407	-
2. 6-10 yıl	66	2,71	0,60				
3. 11-15 yıl	50	2,73	0,52				
4. 16 yıl ve üzeri	36	2,81	0,56				

Tablo 25 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine

göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$F_{(3, 251)} = 0,971, p > 0,05$]. Bütün kıdem gruplarındaki yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Bütün kıdem gruplarındaki taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin genelde taşıma durumuna ilişkin aynı sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunları benzer şekilde algıladıkları söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma durumuna ilişkin değerlendirmelerinin taşınalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 26'da** gösterilmiştir.

Tablo 26: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Evet	69	2,75	0,64	253	0,828	.408
Hayır	186	2,68	0,57			

Tablo 26 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)} = 0,828, p > 0,05$]. Taşınalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılan ($\bar{X} = 2,75$) ve katılmayan ($\bar{X} = 2,68$) yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Yöneticilerin taşınalı eğitim programı ile kazandıkları becerilerin genelde taşıma merkezli ilköğretim okullarının taşıma durumları ile ilgili düzenlemeleri etkileme ve aksaklıkları gidermede etkili olmadığını düşündükleri söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma durumuna ilişkin değerlendirmelerinin yerleşim birimine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 27**'de gösterilmiştir.

Tablo 27:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yerleşim Birimi	N	Sıra Ort.	<i>Sd</i>	X^2	P	Anlamlı fark
1. İl merkezi	12	133,71	3	3.083	.379	-
2. İlçe merkezi	60	139,36				
3. Belde(kasaba)	68	116,76				
4. Köy merkezi	115	128,13				

Tablo 27 incelendiğinde, taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 3.083$, $p>0.05$]. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin okullarının kurulu olduğu yerleşim birimlerinin genelde okullarının taşıma durumu üzerinde olumlu ya da olumsuz etkisi olmadığını düşündükleri söylenebilir.

4.4. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşleri

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşleri **Tablo 28**'de verilmiştir.

Tablo 28: Yemek Durumuna İlişkin Yönetici Görüşleri

(N=255)

Madde No	Önem Sırası	Konu	$\bar{X}$	Önem Derecesi
8	1	Yemek dağıtımını ile her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır.	3,61	Büyük Ölçüde
5	2	Yemekler ihalede belirtilen niteliklere uygun olarak çıkmaktadır.	3,59	Büyük Ölçüde
7	3	Taşıma merkezi okullarda yemeklerin bir örneği günlük saklanmaktadır.	3,38	Kısmen
4	4	Yemekhanelerin temizlik ve düzeni belirlenen ölçütlere uygundur.	2,83	Kısmen
1	5	Yemekler ihalelerde belirlenen ölçütlere uygun çıkmaktadır.	2,82	Kısmen
2	6	Taşıma merkezi ilköğretim okulunda yemek için özel bir bölüm ayrılmıştır.	2,73	Kısmen
3	7	Yemekhaneler ilköğretim çağındaki öğrencilerin kullanabilecekleri şekilde düzenlenmiştir.	2,64	Kısmen
6	8	Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer verilmektedir.	1,80	Çok Az

Tablo 28'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim okul yöneticilerinin, “Yemek dağıtımını ile her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır” ($\bar{X} = 3,61$) ifadesine büyük ölçüde katıldıkları anlaşılmaktadır. İlköğretim okulu yöneticilerinin ikinci sırada en fazla katıldıkları ifade ise “Yemekler ihalede belirtilen niteliklere uygun olarak çıkmaktadır.” ($\bar{X} = 3,59$) ifadesidir. “Taşıma merkezi okullarda yemeklerin bir örneği günlük saklanmaktadır.” ($\bar{X} = 3,38$) İlköğretim okulu yöneticileri bu ifadeye kısmen katılmaktadır. Bu ifadeler içinde araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin çok az düzeyde katıldıkları “Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer

verilmektedir” ($\bar{X} = 1,80$) ifadesine ve kısmen katıldıkları “Yemekhaneler ilköğretim çağındaki öğrencilerin kullanabilecekleri şekilde düzenlenmiştir.” ($\bar{X} = 2,64$) ifadeleri yöneticilerin görece olarak diğer ifadelere göre daha az katıldıkları ifadelerdir. İlköğretim okulu yöneticileri bu ifadelere çok az katılmaktadır. Gözlem sonuçlarına göre taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek niteliğinin ve yemek hizmetlerinin büyük ölçüde beklentileri karşıladığı söylenebilir. Her ne kadar durum böyle ifade edilse de; yemekler ihalelerde belirtilen ölçütlere uygun olarak çıkmamaktadır. Özellikle ilçe merkezine uzak olan köylerde yemekler merkezden geldiği için, yemek olmaktan çıkmaktadır. Yemek yapımında malzemedan çalınmaktadır. Bu durum genellikle nöbetçi öğretmenler tarafından hazırlanan tutanaklarla okul idaresi tarafından üst makamlara bildirilse de gerekli yaptırımlar uygulanmamaktadır. Ayrıca okul yönetimi ve öğretmenler yemeklerin niteliği konusunda fazla bilgi sahibi olmamaktadır. Yemek firmaları daha az maliyetle, daha çok kazancın peşindedirler.

Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann-Whitney U-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 29’da** gösterilmiştir.

Tablo 29: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	38	113,43	4310,50	3569.500	.186
Erkek	217	130,55	28329,50		

Tablo 29 incelendiğinde, araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir ($U = 3569.500$, $p > .05$). Buna neden olarak da taşıma merkezli ilköğretim okulu yöneticilerinin genelde yemek hizmetlerinde biçimleri ile farklılık yaratamamaları gösterilebilir. Çünkü taşınmalı ilköğretim

uygulaması yapılan okulların aylık yemek çizelgeleri, ilçe planlama komisyonu tarafından hazırlanmaktadır.

İlköğretim okulu yöneticilerinin yemek durumuna ilişkin değerlendirmelerinin öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 30'da** gösterilmiştir.

Tablo 30:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	P	Anlamlı fark
1. Önlisans	59	130,10	2	0.216	.897	-
2. Lisans	184	127,89				
3. Lisansüstü	12	119,29				

Tablo 30 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 0.216$ $p>0.05$]. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin yemek durumu ile ilgili olarak genelde denetim görevleri bulunduğu ve bunun haricinde öğrenim durumu ile geliştirilebilecek bilgi ve becerilerin uygulama olanağı bulunamadığı söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin yemek durumuna ilişkin değerlendirmelerinin unvana göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 31'de** gösterilmiştir

Tablo 31:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Unvana Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Müdür	116	2,90	0,72	253	1,029	.304
Mdr. Yrd.	139	2,99	0,72			

Tablo 31 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)} = 0,889$, $p > 0,05$]. Müdür ($\bar{X} = 2,90$) ve Müdür Yardımcıları ($\bar{X} = 2,99$) taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Buna neden olarak da müdür ve müdür yardımcılarının yemek ile ilgili olarak benzer görevlere sahip olmaları gösterilebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin yemek durumuna ilişkin değerlendirmelerinin yöneticilik kıdemine göre farklılaşıp farklılaşmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 32**'de gösterilmiştir.

Tablo 32:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Kıdem	N	$\bar{X}$	S	Sd	F	P	Anlamlı Fark (LSD)
1. 1-5 yıl	103	2,74	0,66	3; 251	2,697	.046	4-3
2. 6-10 yıl	66	2,79	0,64				
3. 11-15 yıl	50	2,57	0,77				
4. 16 yıl ve üzeri	36	3,01	0,90				

Tablo 32 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F_{(3, 251)} = 2,697$, $p > 0,05$]. 11-15 yıl kıdem aralığındaki yöneticiler yemek hizmetlerinin çok az yeterli olduğunu belirtirken diğer kıdem gruplarındaki yöneticiler yemek hizmetlerinin kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir. Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre 16 yıl ve üzeri kıdem grubundaki yöneticiler 11-15 yıl kıdem grubundaki yöneticilere göre taşıma merkezi ilköğretim okullarındaki yemek hizmetlerine ilişkin daha olumlu düşüncelere sahiptir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin yemek durumuna ilişkin değerlendirmelerinin taşımali eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 33'te** gösterilmiştir.

Tablo 33:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Evet	69	2,94	0,78	252	0,105	.917
Hayır	186	2,95	0,69			

Tablo 33 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)} = 0,105, p > 0,05$]. Taşımali eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılan ($\bar{X} = 2,94$) ve katılmayan ($\bar{X} = 2,95$) yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir. Yöneticilerin kendileri dışında ihale mevzuatı doğrultusunda şekillenen yemek hizmetleri üzerinde çok fazla düzenleme yapamamaları ve eğitim ile elde ettikleri kazanımları uygulama fırsatı bulamamaları nedeniyle iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamadığı söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin yemek durumuna ilişkin değerlendirmelerinin yerleşim birimine göre farklılaşp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 34'de** gösterilmiştir.

Tablo 34:İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yerleşim Birimi	N	Sıra Ort.	<i>Sd</i>	X^2	P	Anlamlı fark
1. İl merkezi	12	92,67	3	3.181	.364	-
2. İlçe merkezi	60	131,80				
3. Belde(kasaba)	68	125,76				
4. Köy merkezi	115	131,03				

Tablo 34 incelendiğinde, taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 3.181, p>0.05$]. Gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamasına neden olarak araştırmanın yapıldığı Muğla ilinde yemek hizmetleri konusunda farklı büyüklükteki yerleşim merkezleri arasında ortak bir uygulama standardına ulaşılmış olabileceği gösterilebilir.

4.5. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşleri

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin görüşleri **Tablo 35**'te verilmiştir.

Tablo 35:Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Yönetici Görüşleri

(N=255)

Madde No	Önem Sırası	Konu	$\bar{X}$	Önem Derecesi
5	1	Taşımali öğrencilerin velileri toplantılara düzenli katılmada sorunlar yaşamaktadır.	3,75	Büyük Ölçüde
4	2	Taşımali öğrenciler bursluluk imkanından faydalanmakta güçlük yaşamaktadır.	3,69	Büyük Ölçüde
8	3	Taşımali öğrenci velilerinin, çocuklarının ders ve davranışlarıyla yakından ilgilenme imkanı kısıtlıdır.	3,68	Büyük Ölçüde
6	4	Velilerin, öğretmen ve yöneticilerle taşımali gelen öğrencilerin sorunlarını paylaşma imkanı kısıtlıdır.	3,44	Büyük Ölçüde
3	5	Taşıma ile gelen öğrenciler okulun genel başarısını düşürmektedir.	3,09	Kısmen
1	6	Öğrencilerde okula uyum problemi vardır.	2,80	Kısmen
2	7	Öğrencilerin okula devamında taşımali sistemden kaynaklanan sorunları vardır.	2,71	Kısmen
9	8	Velilerin taşımali ilköğretimle ilgili şikâyetleri vardır.	2,65	Kısmen
7	9	Taşınan ve taşınmayan öğrenciler arasında uyum problemi vardır.	2,47	Çok Az

Tablo 35'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin, “Taşımali öğrencilerin velileri toplantılara düzenli katılmada sorunlar yaşamaktadır.” ($\bar{X} = 3,75$) ve “Taşımali öğrenciler bursluluk imkanından faydalanmakta güçlük yaşamaktadır.” ($\bar{X} = 3,69$) ifadelerine diğer ifadeler göre daha fazla katıldıkları görülmektedir. İlköğretim okulu yöneticileri bu ifadelere büyük ölçüde katılmaktadırlar. İlköğretim okulu yöneticilerinin en az katıldıkları ifadeler ise çok az katıldıkları “Taşınan ve taşınmayan öğrenciler arasında uyum problemi vardır” ($\bar{X} = 2,47$) ve kısmen katıldıkları “Velilerin taşımali ilköğretimle ilgili şikâyetleri vardır.” ($\bar{X} = 2,65$) ifadeleridir. Gözlem sonuçlarına göre taşıma ile gelen

ilköğretim okulu öğrencilerinin velileri ile iletişimin zorluğu ve bu öğrencilerin bursluluk benzeri imkanlardan yeterince faydalanamaması nedeni ile de öğrencilerin akademik başarılarını yükseltecek önlemlerin alınmasını güçleştirdiği söylenebilir. Taşımali eğitim her ne kadar eğitimde fırsat eşitliğini sağlamayı hedeflese de, taşıma merkezi okulların özellikle branş öğretmenleri norm kadro nedeniyle tamamlanamamaktadır. Öğretmen açığı ders ücreti karşılığı öğretmen bulunarak ya da diğer eğitim bölgesindeki öğretmenlerle giderilmeye çalışılmaktadır. Bu durum öğrencilerin akademik başarıları üzerinde oldukça olumsuz etki yaratmaktadır. Öğrencilerin okula devamında taşımali sistemden kaynaklanan sorunlar her ne kadar kısmen olarak belirtilse de bu önemli bir sorundur. Özellikle ilköğretimin birinci kademesinde öğrencilerin sabah erken kalkamaması, evlerine araçla ulaşımın zor olmasından ya da servis araçlarının öğrencileri beklememesinden dolayı çoğu zaman okula devam problemi ortaya çıkmaktadır.

Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirmelerinin cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığı Mann Whitney U-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 36'da** gösterilmiştir.

Tablo 36: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U-testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	38	129,63	4926,00	4061.00	.882
Erkek	217	127,71	27714,00		

Tablo 36 incelendiğinde, araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir ($U= 4061.00, p>.05$). Buna neden olarak da taşıma merkezli ilköğretim okulu yöneticilerinin genelde eğitim-öğretim hizmetlerinde cinsiyetlerinden kaynaklanabilecek anlayış farkını ortaya koyma imkanlarının olmayışı gösterilebilir

İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim-öğretim durumuna ilişkin değerlendirmelerinin öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 37’de** gösterilmiştir.

Tablo 37: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu	N	Sıra Ort.	Sd	X^2	P	Anlamlı fark
1. Önlisans	59	129,02	2	0.156	.925	-
2. Lisans	184	128,20				
3. Lisansüstü	12	119,96				

Tablo 37 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 0.156$, $p>0.05$]. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin eğitim durumu ile ilgili olarak, genelde kendi inisiyatifleri dışında belirlenen taşıma sürecinin eğitim öğretim üzerindeki etkilerini şekillendirmede öğrenimden kaynaklanan becerilerini kullanamadıkları söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim öğretim durumuna ilişkin değerlendirmelerinin unvana göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 38’de** gösterilmiştir.

Tablo 38 : İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Ünvana Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Müdür	116	3,15	0,54	253	0,082	.934
Mdr. Yrd.	139	3,14	0,549			

Tablo 38 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)} = 0,082$, $p > 0.05$]. Müdür ($\bar{X} = 3,15$) ve Müdür Yardımcıları ($\bar{X} = 3,14$) taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumunun kısmen sorunlu olduğu görüşündedirler. İki grup arasında fark bulunamaması her iki grubun da idari rolleri açısından, taşımadan kaynaklanabilecek olumsuzlukların giderilmesinde benzer şekilde çok az etkili olduklarını düşünmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim-öğretim durumuna ilişkin değerlendirmelerinin yöneticilik kıdemine göre farklılaşıp farklılaşmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 39**'da gösterilmiştir.

Tablo 39 : İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Yaş	N	$\bar{X}$	S	Sd	F	P	Anlamlı fark (LSD)
1. 1-5 yıl	103	3,20	0,54	3;251	2,274	.80	-
2. 6-10 yıl	66	3,22	0,56				
3. 11-15 yıl	50	3,02	0,57				
4. 16 yıl ve üzeri	36	3,00	0,61				

Tablo 39 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$F_{(3, 251)} = 2,274$, $p > 0.05$]. Bütün kıdem gruplarındaki yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim öğretim durumlarının kısmen sorunlu olduğu görüşündedir. Kıdem gruplarının görüşleri arasında anlamlı bir fark olmamasının nedeni olarak taşımali eğitimden kaynaklanabilecek öğretimsel sorunların çözümünde kıdemden kaynaklanan

deneyimin etkili olmadığı ve tüm kıdem gruplarının eğitim-öğretim durumuna yaklaşımının benzer olduğu gösterilebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim-öğretim durumuna ilişkin değerlendirmelerinin taşımali eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 40'ta** gösterilmiştir.

Tablo 40: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Evet	69	3,20	0,56	253	0,892	.373
Hayır	186	3,13	0,57			

Tablo 40 incelendiğinde, ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark görülmemektedir [$t_{(255)} = 0,892$, $p > 0,05$]. Taşımali eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılan ($\bar{X} = 3,20$) ve katılmayan ($\bar{X} = 3,13$) yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumunun kısmen sorunlu olduğunu ifade etmektedirler. Yöneticilerin taşımali eğitim ile ilgili katıldıkları eğitim programlarının taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin bakışlarında farklılıklar yaratmadığı ve karşılaşılan sorunların çözümünde yöneticilere gerekli bilgi ve becerilen kazandırılmasında etkili olamadığı söylenebilir.

İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim-öğretim durumuna ilişkin değerlendirmelerinin yerleşim birimine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kruskal Wallis Testi ile test edilmiş ve sonuçları **Tablo 41'de** gösterilmiştir.

Tablo 41: İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuna İlişkin Görüşlerinin Yerleşim Birimine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Yerleşim Birimi	N	Sıra Ort.	<i>Sd</i>	X^2	P	Anlamlı fark
1. İl merkezi	12	130,58	3	2.182	.535	-
2. İlçe merkezi	60	122,55				
3. Belde(kasaba)	68	138,98				
4. Köy merkezi	115	124,08				

Tablo 41 incelendiğinde, taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$X^2(2)= 2.182$, $p>0.05$]. Gruplar arasında anlamlı fark ortaya çıkmamasının nedeni olarak taşımali sürecinin genelde mevzuatla belirlenmesi ve Muğla İlinin sosyo-ekonomik açıdan gelişmiş iller düzeyinde bulunması ve il içi gelişmişlik farklılıklarının bulunmaması gösterilebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Sonuçlar

Bu bölümde taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durum, taşıma durumu, yemek durumu ve eğitim-öğretim durumuna ilişkin bulgulara dayalı sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.1.Taşınmalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Fiziki Durumla İlgili

Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri büyük ölçüde taşıma merkezi ilköğretim okullarının bulunduğu yerin ulaşımının kolay olduğunu düşünmektedir. Yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumunun kısmen taşımaya uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri ayrıca taşıma merkezi ilköğretim okullarının laboratuvarlarının kısmen yeterli olduğu ve taşıma merkezi ilköğretim okulunun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını kısmen karşıladığını düşünmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Ayrıca taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin, taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Müdür ve Müdür Yardımcıları taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumlarının kısmen yeterli olduğunu ifade etmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde yöneticilik kademine göre anlamlı bir

fark olmadığı görülmektedir. Bütün kıdem gruplarındaki yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki duruma ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Taşınalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılan ve katılmayan yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

5.1.2. Taşınalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Taşıma Durumuyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri servis araçlarının büyük ölçüde belirlenen güzergahları takip ettiğini belirtmektedir. Yöneticiler servis şoförlerinin ise kısmen kurallara uygun hareket ettiğini ifade etmektedirler. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri taşınalı ilköğretim uygulaması başlarken velilerin görüşünün çok az alındığını ve öğrencilerin serviste çok az ayakta gelip-gittiklerini ifade etmişlerdir.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Buna ek olarak taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma duruma ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark

görülmemektedir. Müdür ve Müdür Yardımcıları taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bütün kıdem gruplarındaki yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Taşımalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılan ve katılmayan yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumlarının kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

5.1.3. Taşımalı İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yemek Durumuyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Taşıma merkezi ilköğretim okul yöneticileri büyük ölçüde yemek dağıtımı ile her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel olduğunu belirtmektedir. Yöneticiler yemeklerin büyük ölçüde ihalede belirtilen niteliklere uygun olarak çıkartıldığını ifade etmektedir. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili çok az seminer verildiğini ve yemekhanelerin kısmen ilköğretim çağındaki öğrencilerin kullanabilecekleri şekilde düzenlendiğini ifade etmiştir.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Ayrıca taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Müdür ve Müdür Yardımcıları taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumlarının kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumuna ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. 11-15 yıl kıdem aralığındaki yöneticiler yemek hizmetlerinin çok az yeterli olduğunu belirtirken diğer kıdem gruplarındaki yöneticiler yemek hizmetlerinin kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir. 16 yıl ve üzeri kıdem grubundaki yöneticiler 11-15 yıl kıdem grubundaki yöneticilere göre taşıma merkezi ilköğretim okullarındaki yemek hizmetlerine ilişkin daha olumlu düşüncelere sahiptir.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark görülmemektedir. Taşınmalı eğitim ile ilgili bir eğitim programına katılan ve katılmayan yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının yemek durumlarının kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin yemek durumuna ilişkin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

5.1.4. Taşımali İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim-Öğretim Durumuyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri taşımali öğrencilerin velilerinin toplantılara düzenli katılmada büyük ölçüde sorunlar yaşamakta olduğu görüşündedirler. Yöneticiler, taşımali öğrencilerin bursluluk imkanından faydalanmakta büyük ölçüde güçlük yaşamakta olduğunu da belirtmektedir. Bunlara ek olarak yöneticiler taşınan ve taşınmayan öğrenciler arasında kısmen uyum problemi olduğunu ve velilerin taşımali ilköğretimle ilgili kısmen şikâyetleri olduğunu da ifade etmektedirler.

İlköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Buna ek olarak taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde unvana göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Müdür ve Müdür Yardımcıları taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumunun kısmen sorunlu olduğu görüşündedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-öğretim durumuna ilişkin görüşlerinde yöneticilik kıdemine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bütün kıdem gruplarındaki yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim öğretim durumlarının kısmen sorunlu olduğu görüşündedir.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının taşıma durumuna ilişkin görüşlerinde eğitim programına katılma durumuna göre anlamlı bir fark ortaya çıkmamaktadır. Taşımali eğitim ile ilgili bir

eğitim programına katılan ve katılmayan yöneticiler taşıma merkezi ilköğretim okullarının eğitim-ğretim durumunun kısmen sorunlu olduğunu ifade etmektedirler.

Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin eğitim-ğretim durumuna ilişkin görüşlerinde taşıma merkezi ilköğretim okullarının kurulu olduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

5.2.neriler

Bu bölümde taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticilerinin taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki durum, taşıma durumu, yemek durumu ve eğitim-ğretim durumuna ilişkin bulgulara dayalı önerilere yer verilmiştir.

(a) Taşıma merkezi ilköğretim okullarının fiziki kapasitesi taşımalı öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmeli, laboratuvar, kütüphane, vb. bölümlerin taşımalı öğrenciler ile artan ğrenci sayısı baskısıyla sınıflara dönüştürülmesi engellenmelidir.

(b) Taşımalı ğrenci servis şoförlerinin kesinlikle kurallara uygun hareket etmesi sağlanmalı. Taşıma merkezi ilköğretim okulu yöneticileri taşımalı ilköğretim uygulaması başlarken velilerin görüşü alınmalıdır. Taşımalı eğitim ile ilgili daha etkili eğitim programları düzenlenmelidir.

(c) Taşıma merkezi ilköğretim okullarında yemek örnekleri düzenli olarak saklanmalıdır. Yönetici ve öğretmenlere gıda mühendisleri tarafından seminer verilmelidir.

(d) Taşıma ile gelen öğrencilerin akademik başarılarının arttırılması ve bursluluk imkanlarından faydalanmalarının sağlanması için okul yönetimlerince önlemler alınmalı ve bu konuda veliler ile daha sıkı işbirliği yapılmalıdır.

(e) Taşıma ile gelen öğrencilerin diğer öğrenciler ile uyum sorunları yaşamaması için okul yönetimleri ve rehber öğretmenler tarafından gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

(f) Taşımali öğrenci velilerinin fiziki şartlar nedeniyle okul ile iletişimlerinin yetersiz olduğundan hareketle bu şahıslara ulaşmanın alternatif yöntemleri bulunmalı ve iletişim araçları ile iletişim sağlanmalıdır.

Araştırmacılar için öneriler:

(a) Bu araştırmada taşıma merkezi müdür ve müdür yardımcılarının görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Bu konu ile ilgili olarak taşıma merkezi okulların öğretmenleri, öğrencileri ve velilerinin görüşlerinin saptanmasıyla ilgili bir araştırma yapılabilir.

(b) Taşıma merkezi ilköğretim okullarına devam eden öğrencilerin başarılarına etki eden faktörlerle ilgili araştırma yapılabilir.

(c) Taşımali ilköğretim uygulamasının farklı illerde uygulanmasına ilişkin karşılaştırmalı bir araştırma yapılabilir.

(d) Bu araştırma başlıkları nitel araştırma deseniyle yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, A. (1991) **Neden Niçin 8 Yıllık Zorunlu Eğitim**. Ankara: Mesleki ve Teknik Açık öğretim Okulu Matbaası.
- Akyüz, Y. (2008) **Türk Eğitim Tarihi**. Ankara:Pegem Akademi Yayıncılık.
- Altunsaray, A. (1996) “Taşımali İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği)” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi.
- Arı, A. (2003) “Taşımali İlköğretim Uygulaması” **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 23,Sayı:1,Sayfa:101-115
- Aşıcı, H.(1994) “İlköğretim Uygulamasına Geçilen Okullarda Ortaya Çıkan Problemler” **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Sayı:201, Sayfa: 41-45
- Başar, M. A. (2000) “İlköğretim Okullarının İşgören ve Fiziki Olanakları” **Pamukkale Üniversitesi Eğitim fakültesi Dergisi**, Sayı:8, Özel Sayı, 1-7
- ..... (2003) “İlköğretim Kurumlarının Olanakları” **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Başaran, İ. E. (2006) **Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi**. Ankara:Ekinoks Yayıncılık.
- Bilir, Ş. (2006) “Cumhuriyet Döneminde Dört Türk Felsefecisinin Eğitim ve Eğitim Sorunlarına Bakışları” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Bulut, F. (2003) “Taşımali Eğitim Sistemine İlişkin İlköğretim Müfettişleri Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Beklentileri (Gaziantep İli Örneği)” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gaziantep:Gaziantep Üniversitesi.

- Büyükboyacı, Ş. (1998) “Taşımali İlköğretim ve Sorunları (Çanakkale İli Örneği)” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorumu**. Ankara:Pegem Yayınları.
- Çabuk Kaya, N. (2006) “Taşımali Eğitim Programındaki İlköğretim Öğrencilerinin Durumları: Silopi Köyleri Örneğinde Bir Sosyal Değerlendirme” **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Cilt 46.Sayı:2, Sayfa105-116
- Çınar, İ. (2008) **İlköğretimin Önemi ve Öğretmen**. E-Eğitim, Bilim ve Sanat Dergisi www.egitirim.gen.tr/ikram_ilkogretim.htm-140 adresinden 11/04/2009 tarihinde alınmıştır.
- Duman, A. (1997) “Türkiye’nin Sekiz Yıllık İlköğretime Saplanan Eğitim Gündemi ve Sorunsalına Farklı Bir Yaklaşım” **Eğitim ve Yaşam Dergisi**, Kış(97), Sayfa:69-71
- .....(2001) “Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretimin Neresindeyiz?” **Bilim ve Ütopya Dergisi**, Sayı:87, Sayfa:57
- Erden, M. (1998) **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. İstanbul: Alkim Yayınları.
- Fidan, N., Baykul, Y.(1994) “İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılanması” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 10,7-20
- Gelişli, Y. (2005) **Türkiye’de İlköğretimin Gelişimi**. Ankara: Sistem Ofset.
- Gürkan, T.,Gökçe,E. (1999) **Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim**. Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Howley, C.B., Smith, C.B.(2000) **An Agenda for studying rural school busing**.www. eric.ed.gov adresinden 11/05/2009 tarihinde alınmıştır.
- Jimerson, L. (2007) Slow Motio: Travelling By School Bus in Consolidated District West Virginia, **Rural School and Community Trust**, www. eric.ed.gov adresinden 13/06/2009 tarihinde alınmıştır.
- Kabaş, N. (2006) “Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar (Bolu İli Örneği)” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kalaycı, Ş. (2006) **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kamalak, İ. (2004) “Türk Eğitim Sistemi’nde Fırsat Eşitliği: Karşılaştırmalı Bir Bakış” **Üniversite ve Toplum Dergisi**. Cilt 4, Sayı 4 (<http://www.universite- toplum.org/about.php3?id=16>)
- Karasar, N. (2003) **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavak, Y.(2007) **Dünya’da İlköğretimin Genel Görünüşü, Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi**. Ankara:Türk Eğitim Derneği .
- Kefeli, S.(2005) “İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi Normal, Yatılı ve Taşımali İlköğretim Uygulamalarının Karşılaştırılması (Mudurnu İlçesi Örneği)” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Bolu:Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kıncal, R.(1993) “Okul ve Eğitim” **Eğitim Dergisi**. Milli Eğitim Basımevi, Sayı:4, Sayfa:10-15
- Kocabaş,K.(2008) **Taşımali Eğitimi Yeniden Düşünmek**. http://www.egitimciyiz.com/v2/modules/news/article_storyid_3425.html adresinden 01/10/2008 tarihinde alınmıştır.

Koç, G. (2000) “Taşınalı Eğitim Nedeniyle Kapatılan Okulların Durumları ve Sorunları” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi.

Küçüköğlü, A. (2001) “İlköğretimde Taşınalı Eğitim Uygulaması” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Erzurum:Atatürk Üniversitesi.

M.E.B. (1961) 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, **Resmi Gazete**, Tarih:12/01/1961 Sayı:10705, 11/08/2008 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html> adresinden alınmıştır.

.....(1973) Milli Eğitim Temel Kanunu, **Resmi Gazete**, Tarih:24.06.1973, Sayı:14574,18.04.2009 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden alınmıştır.

.....(1994) Taşınalı İlköğretim Yönergesi. **2420 Sayılı Tebliğler Dergisi**.

.....(1997) İlköğretim ve Eğitim Kanununu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık Kanunu Hakkında (4036 Sayılı Kanun), **Resmi Gazete**, tarih:10.08.1997, Sayı:23084, 18.05.2009 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/38.html> adresinden alınmıştır.

.....(1997) **Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulaması İle İlgili Sorunlar ve Cevaplar**. Ankara.

.....(2000) Taşınalı İlköğretim Yönetmeliği. **Resmi Gazete**, Tarih:15/04/2000, Sayı:24021. www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20491.html adresinden 11/04/2009 tarihinde alınmıştır.

.....(2000) Taşınalı İlköğretim Yönetmeliği. (Değişik) **Resmi Gazete**, Tarih:15/05/2005, Sayı:25811. www.mevzuat.meb.gov.tr/html/23049.html adresinden 11/05/2009 tarihinde alınmıştır.

.....(2006) Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. **Resmi Gazete**. Tarih:02.05.2006, Sayı:26156.

- Mert, K. (1999) “Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretim Uygulaması Konusunda Öğretmen Görüşleri (Niğde İl Örneği)” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Niğde: Niğde Üniversitesi.
- Öncül, R. (2000) **Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özkan, N. (1997) “Taşımali İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler, Güçlükler ve Çözüm Önerileri” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Recepoğlu, E.(2006) “Taşımali İlköğretim Uygulaması Ve Karşılaşılan Sorunlar: Çankırı, Karabük Ve Kastamonu İli Örneği” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara:Gazi Üniversitesi.
- Spence, B. (2000). Long school bus rides: Their effect on school budgets, family life, and student achievement. **Rural Education Issue Digest**. Charleston, WV: AEL, Inc. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 448 955)
Adresinden 20/05/2009 tarihinde alınmıştır.
- Süzen, Z. B. (2004) “Sekiz Yıllık Zorunlu Eğitimin Değerlendirilmesi (Ankara Çankaya İlçesi Örneği) ” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara:Gazi Üniversitesi
- Şişman, M.(2000) **Öğretmenliğe Giriş**.(2.Baskı).Ankara:PegemA Yayıncılık.
- Tezcan, M. (1997), **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara.
- Tonguç, İ. H. (2004) **İlköğretim Kavramı**.(1.Baskı).Ankara:Piramit Yayıncılık.
- Tunç, S. (1969). Türkiye’de Eğitim Eşitliği. Ankara: Başnur Matbaası.
- Türk, E. (1999) **Türk Eğitim Sistemi**. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Yılmaz, E. (1998) “Taşımali İlköğretim Uygulaması (Kırşehir İli Örneği) ” **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara: Ankara Üniversitesi.

Muğla İli Taşınmalı İlköğretim Komisyonu 06/06/2007 tarihli toplantı tutanağı.

www.eurydice.org

<http://www.meb.gov.tr/istatistik/html>. adresinden 22/04/2009 tarihinde alınmıştır.

www.meb.gov.tr/istatistik/html.2009. adresinden 11/04//2009 tarihinde alınmıştır.

<http://iogm.meb.gov.tr/pages13> adresinden 13/12/2007 tarihinde alınmıştır.

<http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/main2.htm> adresinden 12/05/2009 tarihinde alınmıştır.

www.tbmm.gov.tr/d21/7/7-6198c.pdf metin bostancıoğlu adresinden 22/04/2009 tarihinde alınmıştır.

www.ttkb.meb.gov.tr adresinden 12/01/2009 tarihinde alınmıştır

EKLER

EK 1: Taşımalı İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi Anketi Sayın Yönetici ;

Bu araştırmanın amacı, taşıma merkezi ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin görüşlerine göre taşımalı ilköğretimde karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesidir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise okul yöneticilerinin taşımalı ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesine ilişkin ifadeler bulunmaktadır.

Araştırmada kimliğinizin belli olmasını sağlayan herhangi bir soru bulunmamaktadır. Lütfen ankete isim yazmayınız. Anketteki ifadelerin dikkatli bir şekilde kodlanması önem arz etmektedir. Lütfen her bir ifadeyi dikkatle okuyarak karşısındaki ölçekte görüşünüzü en iyi yansıtan seçenikle ilgili parantezin içine (X) işareti koyunuz.

Bu anketle sizden toplanan veriler, yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacak, başka bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Araştırmaya sağlayacağınız önemli desteğiniz için teşekkür ederim.

Yasin ÜLKER
Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
EYTEP Yüksek Lisans Öğrencisi
0505 252 73 12 yasinulker@gmail.com

BÖLÜM I

OKUL YÖNETİCİLERİNİN KİŞİSEL BİLGİLERİNE İLİŞKİN SORULAR:

Aşağıda kişisel bilgilerinize ilişkin sorulara yer verilmiştir. Lütfen size uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz.

1-Cinsiyetiniz; 1.( ) Kadın 2.( ) Erkek

2- Öğrenim durumunuz;

1.( ) Ön Lisans 2.( ) Lisans 3.( ) Lisansüstü 4.( ) Diğer

3- Ünvanınız;

1.( ) Müdür 2.( ) Müdür Baş Yardımcısı 3.( ) Müdür Yardımcısı

4- Yöneticilik kıdeminiz;

1.( ) 1-5 yıl 2.( ) 6-10 yıl 3.( ) 11-15 yıl 4.( ) 16-20 yıl 5.( ) 21 ve üstü

5- Taşımalı eğitimle ilgili bir eğitim programına katıldınız mı?

1.( ) Evet 2.( ) Hayır

6- Taşıma merkezi okulun bulunduğu yerleşim birimi size uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

1. İl merkezi ( ) 2. İlçe merkezi ( ) 3. Belde(Kasaba) ( ) 4.Köy merkezi ( )

BÖLÜM II

Aşağıda okul yöneticilerinin taşınalı ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesi ile ilgili “fiziki-taşıma-yemek ve eğitim-öğretim durumuna” ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen ifadeleri dikkatle okuyarak karşılardaki ölçekte görüşünüzü en iyi yansıtan seçenikle ilgili parantezin içine (X) işareti koyunuz.		Hiç katılmıyorum	Çok az katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Büyük ölçüde Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Fiziki Durum		1	2	3	4	5
1	Taşıma merkezi okulun fiziki durumu taşımaya uygundur.	( )	( )	( )	( )	( )
2	Taşıma merkezi okulun yeterli oyun alanı vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
3	Okul bahçesinin güvenliği yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
4	Okulun bulunduğu yerin ulaşımı kolaydır.	( )	( )	( )	( )	( )
5	Okullarda bilgi teknolojisi sınıfı yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
6	Okulların laboratuvarları yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
7	Taşıma merkezi okulun kütüphanesi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
8	Taşıma merkezi okulun internet bağlantısı yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
Taşıma		1	2	3	4	5
9	Taşıma merkezi ilköğretim okullarında okul-aile birliği işlevini yerine tam getirmektedir.	( )	( )	( )	( )	( )
10	Taşınalı ilköğretim uygulaması başlarken okul yöneticilerinin görüşü alınmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )
11	Taşınalı ilköğretim uygulaması başlarken velilerin görüşü alınmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Yerel yönetimlerin taşınalı eğitimle ilgili yeterli bilgisi vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
13	Servis araçları ilgili yönetmeliğe uygundur.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Servis şoförleri kurallara uygun hareket eder.	( )	( )	( )	( )	( )
15	Servis şoförleri düzenli aralıklarla eğitime alınırlar.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Servis araçlarının park yerleri yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
17	Öğrenciler serviste ayakta gelip-gitmektedirler.	( )	( )	( )	( )	( )
18	Servis araçları belirlenen güzergahları takip eder.	( )	( )	( )	( )	( )
19	Yollar taşınalı ilköğretim uygulamasına uygun planlanmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )

		Hiç katılmıyorum	Çok az katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Yemek		1	2	3	4	5
20	Yemekler ihalelerde belirtilen niteliklere uygun olarak çıkmaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
21	Taşıma merkezi ilköğretim okulunda yemek için özel bir bölüm ayrılmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )
22	Yemekhaneler ilköğretim çağındaki öğrencilerin kullanabilecekleri şekilde düzenlenmiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
23	Yemekhanelerin temizlik ve düzeni belirlenen ölçütlere uygundur.	( )	( )	( )	( )	( )
24	Yemeklerden rahatsızlanan öğrenciler olmaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
25	Gıda mühendisleri tarafından öğretmen ve yöneticilere yemekle ilgili seminer verilmektedir.	( )	( )	( )	( )	( )
26	Taşıma merkezi okullarda yemeklerin bir örneği günlük saklanmaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
27	Yemek dağıtımını ile her gün düzenli olarak ilgilenen görevli personel vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
Eğitim-Öğretim		1	2	3	4	5
28	Öğrencilerde okula uyum problemi vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
29	Öğrencilerin okula devamında taşınmalı sistemden kaynaklanan sorunları vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
30	Taşıma ile gelen öğrenciler okulun genel başarısını düşürmektedir.	( )	( )	( )	( )	( )
31	Taşınmalı öğrenciler bursluluk imkanından faydalanmakta güçlük yaşamaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
32	Taşınmalı öğrencilerin velileri toplantılara düzenli katılmada sorunlar yaşamaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
33	Velilerin, öğretmen ve yöneticilerle taşınmalı gelen öğrencilerin sorunlarını paylaşma imkanı kısıtlıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
34	Taşınan ve taşınmayan öğrenciler arasında uyum problemi vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
35	Taşınmalı öğrencilerin velilerinin çocuklarının ders ve davranışlarıyla yakından ilgilenme imkanı kısıtlıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
36	Velilerin taşınmalı ilköğretimle ilgili şikâyetleri vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
<p>Taşınmalı ilköğretim uygulamasının genel durumuna ve değerlendirilmesine ilişkin eklemek istedikleriniz varsa lütfen aşağıya yazınız.</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>						

EK 2: Araştırma Örneklemine Alınan Taşıma Merkezi İlköğretim Okullarının Listesi ve Geri Dönen Geçerli Anket Sayıları

Sıra No	Okulun Adı	Dağıtılan Anket	Geri Dönen Anket Sayısı
Muğla Merkez			
1	Emirbeyazıt İ.O.	3	3
2	Şehbal Baydur İ.O.	3	2
3	Nazmi Zehra İyibilir İ.O.	3	2
4	Ş.İ.Karaoğlanoğlu İ.O.	2	2
5	Yeşilyurt İ.O.	2	2
6	Yerkesik İ.O.	2	1
7	Yenice İ.O.	2	2
8	Denizova İ.O.	2	2
9	Çiftlik İ.O.	2	2
10	Bayır İ.O.	2	2
11	Dokuzçam İ.O.	2	2
12	Kuzuluk S.Öztürk İ.O.	2	2
13	Gazeller İ.O.	2	2
Bodrum			
14	Vedat Türkmen İ.O.	2	2
15	Çiftlik Musa Yazıcı İ.O.	2	1
16	Mumcular Fuat Erten İ.O.	2	2
17	Ortakent Dr.Mümtaz Ataman İ.O.	2	2
18	Pınarlıbelen Nilgün-Dr.K.Cangır İ.O.	2	2
19	Umurca İ.O.	2	2
20	Yalıkavak N.Doğan İ.O.	2	2
21	Güvercinlik Sudi Özkan İ.O.	2	2
Dalaman			
22	Atatürk İ.O.	2	2
23	Elcik İ.O.	2	2
24	Çöğmen İ.O.	2	2
25	Şerefiler İ.O.	2	2
26	Atakent İ.O.	2	2
27	Gürleyik i.O.	2	2
28	Kapukargın İ.O.	2	2
29	Denizli-Acıpayam Kızılyer İ.O.	2	-
Datça			
30	Reşadiye İ.O.	2	2
31	Musatafa Kutlay İ.O.	2	2
Fethiye			
32	Ölüdeniz İ.O.	3	3
33	Çiftlik Ali Rıza Köse İ.O.	2	2
34	Çamköy İ.O.	2	2
35	Göcek Deniz Temiz İ.O.	3	2
36	Esenköy Er Asım Özdemir İ.O.	2	2
37	Arsa İ.O.	2	2

Sıra No	Okulun Adı	Dağıtılan Anket	Geri Dönen Anket Sayısı
38	Gölben R.Patatoğlu İ.O.	2	2
39	Arpacık İ.O.	2	2
40	Eşen İ.O.	3	3
41	Çaykenarı İ.O.	2	2
42	Kumluova İ.O.	3	2
43	İncirköy İ.O.	2	2
44	Bağlıaç İ.O.	2	2
45	Bekçiler Fedai Kebiz İ.O.	2	2
46	Bayır Ş.Sabri Acar İ.O.	2	2
47	Gerişburnu Ömer Aygün İ.O.	2	2
48	Kıncılar Akbük İ.O.	2	2
49	Güneşli İ.O.	2	2
50	Alaçat İ.O.	2	2
51	Kemer İ.O.	3	3
52	Kadıköy İ.O.	2	2
53	Çamurköy İ.O.	2	2
54	K.Değirmenüstü İ.O.	2	2
55	Ören Vali Cemil Serhatlı İ.O.	2	2
56	Ortaköy İ.O.	2	2
57	Seki İ.O.	2	2
58	Üzümlü İ.O.	2	2
59	Çaltıözü İ.O.	2	2
60	Zorlar Hasan Küçükçoban İ.O.	2	2
61	Karadere İ.O.	2	2
62	Kayadibi İ.O.	2	2
	Kavaklıdere		
63	Atatürk İ.O.	2	2
64	Cumhuriyet İ.O.	2	2
65	Ş.Ş.Özbay İ.O.	2	2
66	Menteşe İ.O.	2	2
	Köyceğiz		
67	Yunus Emre İ.O.	2	1
68	Fehmi Başoğlu İ.O.	2	2
69	Beyobası Y.Niyazi Pirci İ.O.	2	2
70	Döğüşbelen İ.O.	2	2
71	Hamitköy N.Akbaş İ.O.	2	1
72	Pınarköy İ.O.	2	2
73	Pınarköy Kulfat İ.O.	2	2
74	Zeytinaları İ.O.	2	2
75	Toparlar İ.O.	2	2

Sıra No	Okulun Adı	Dağıtılan Anket	Geri Dönen Anket Sayısı
Marmaris			
76	Bayır M.Çoban İ.O.	2	2
77	Evren Paşa İ.O.	3	2
78	Hisarönü H.Durmaz İ.O.	2	2
79	Orhaniye İ.Narin Yerlici İ.O.	2	2
80	Söğüt V.Turgay İ.O.	2	2
81	Çetibeli A.Fikret B.İ.O.	2	2
82	Turunç Saadet-Seki Ü. İ.O.	2	1
83	Aksaz Turgut Reis İ.O.	2	2
Milas			
84	Ağaçlı Höyük Ertuğrul Mentеше İ.O.	2	2
85	Bafa İ.O.	2	2
86	Beçin İ.O.	2	2
87	Dr. Mete Ersoy İ.O.	2	2
88	Cumhuriyet İ.O.	3	1
89	Çamköy İ.O.	2	2
90	Derince İ.O.	2	2
91	Dörttepe İ.O.	2	2
92	23 Nisan İ.O.	3	3
93	Güllük İ.O.	2	2
94	Semiha Altuncan İ.O.	3	3
95	Kafaca İ.O.	2	2
96	Kazıklı İ.O.	2	2
97	Kırcağız İ.O.	2	2
98	Kısırlar İ.O.	2	2
99	Koru İ.O.	2	2
100	Ovakışlacık İ.O.	2	2
101	Kıyıkışlacık İ.O.	2	2
102	Ortaköy İ.O.	2	2
103	Ören İ.O.	2	2
104	Pınar İ.O.	2	2
105	Selimiye İ.O.	2	2
106	Yeniköy TEK İ.O.	2	2
Ortaca			
107	Aydınlar İ.O.	2	2
108	Dalyan N.Tınaztepe İ.O.	2	2
109	Güzelyurt Ş.A.Tğm. Tayyar Milat İ.O.	2	2
110	Ş.P.A.Tğm.Ünal Daka İ.O.	2	2
111	Ekşilyurt Ş.Er Gürsel Çelik İ.O.	2	2

Sıra No	Okulun Adı	Dağıtılan Anket	Geri Dönen Anket
	Ula		
112	Atatürk İ.O.	2	2
113	Akyaka G.B.G.İ.O.	2	2
114	Gökova Adile-İhsan Mermerci İ.O.	2	2
115	Gölcük İ.O.	2	2
116	Karabörtlen S.G. İ.O.	2	2
117	Kızılyaka İ.O.	2	2
	Yatağan		
118	Cumhuriyet İ.O.	3	3
119	K.Kaplancı İ.O	2	2
120	23 Nisan Ulusal Egemenlik İ.O.	3	1
121	Bencik İ.O.	2	2
122	Bozarmut İ.O.	2	2
123	TEK M. Akif İÖÖ	2	2
124	Bozüyük İ.O.	2	2
125	Mesken İ.O.	2	2
126	Turgut İ.O.	2	2
127	Ş.Güngör Çetinkaya İ.O.	2	2
128	Yeşilbağcılar İ.O.	2	1

EK 3: Taşıma Merkezi İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Yanıtlar

Anket No:

2. Taşıma merkezi okullarda öğrenci sayısına ve norm kadro durumuna bakılmaksızın rehber öğretmen görevlendirilmelidir.
7. Taşıma merkezi okullar taşınmalı eğitim uygulaması için tasarlanmış olmalı yani yeterli oyun alanı, spor salonu, yemekhane çok amaçlı salonu, kütüphanesi, laboratuvarı, bilgi teknolojileri sınıfları olmalıdır.
9. Okul öncesi öğrencilerinde taşınmalı eğitim kapsamına alınmalıdır.
15. Taşınmalı öğrencilerin ders dışı etkinlikleri sürekli sorun olmaktadır.
21. Yerel yönetimlerin taşınmalı eğitim uygulamasına katkısı yoktur.
39. Taşınan okulların bulunduğu yerleşim birimlerinin dağılık olması öğrencilerin okula devamında problemler yaratmaktadır.
48. Taşıma merkezi okullarda müdür yardımcısı normları artırılmalıdır.
73. Taşınmalı eğitim için eğitim kompleksleri oluşturulmalıdır.
122. Taşınmalı öğrenciler okul kültürünü tam olarak alamıyor , uyum problemleri yaşıyor, etkinliklere katılamıyor ve dolayısıyla başarıları düşük oluyor.
143. Okulu taşınan köy muhtarlıkları taşıma merkezi okulun sorunları ile ilgilenmemektedir. Bütçelerinden okula yardım etmemektedirler.
155. Taşıma merkezi okullarda öğretmen azlığı nedeniyle ücretli öğretmen çalıştırılmamalı çünkü ücretli öğretmen sirkülasyonu çok fazla olmakta ve bu zaman diliminde derslerin çoğu boş geçmektedir.
178. Taşıma merkezi olup il ve ilçe merkezine uzak olan köy okulları zorunlu hizmet kapsamına alınmalıdır.
226. Yemek ihalesini alan firmalar sorumluluklarını tam olarak yerine getirmemektedirler.
247. Yemek ve taşıma ihalelerinde ilgili taşıma merkezi okulun yöneticisi mutlaka bulunmalıdır.

EK 4: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.08.4.MEM.4.48.00.04.322/11969
 KONU : Anket

29 Mayıs 2008

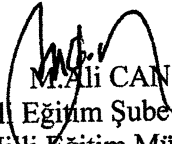
VALİLİK MAKAMINA

İLGİ: Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi tezli yüksek lisans öğrencisi Yasin ÜLKER'in "Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi (Muğla İli Örneği)" konusunda İlimizde bulunan ilköğretim Okullarında anket çalışması yapması ile ilgili Muğla Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 14.05.2008 tarih ve 1301 sayılı yazıları, Araştırma Değerlendirme Komisyonunca düzenlenen değerlendirme formu ile ekleri ilişikte sunulmuştur.

Araştırma Değerlendirme Komisyonu Kararına göre (Form:2) ; Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi tezli yüksek lisans öğrencisi Yasin ÜLKER'in "Taşımali İlköğretim Uygulamasının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi (Muğla İli Örneği)" konusunda İlimizde bulunan ilköğretim Okullarında **eğitim öğretimi aksatmamak, okul müdürünün uygun görmesi ve göreceği saatlerde, yönergenin 13. maddesinde belirtilen esaslar dikkate alınmak kaydıyla** anket çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

 M. Ali CAN
 Millî Eğitim Şube-Müdürü
 Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
 29/05/2008

 Rifat ATA
 Vali a.
 Vali Yardımcısı

EK 5:

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Yasin ÜLKER

Doğum Yeri : Köyceğiz

Doğum Yılı : 1978

Medeni Hali : Evli

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1992-1995 : Muğla Ortaca Lisesi

**Lisans 1997-2001 : Ondokuz Mayıs Üniversitesi Amasya Eğitim
Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı**

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

**2001-2004 : Şırnak Merkez Atatürk İlköğretim Okulu Sınıf
Öğretmenliği**

**2004-2005 : Erzurum Pasinler Uzunark İlköğretim Okulu Sınıf
Öğretmenliği**

**2005-2008 : Muğla Dalaman Elcik İlköğretim Okulu Müdür Vekilliği
ve Sınıf Öğretmenliği**

2008-2009 : Muğla Dalaman Halk Eğitimi Merkezi Müdür Yardımcılığı